

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Рахункової палати
від 13.11.2018 № 29-3

ЗВІТ

про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих Міністерством аграрної політики та продовольства України на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу

Київ 2018

Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням (ст. 98 Конституції України).

Організацію, повноваження та порядок діяльності Рахункової палати визначає Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII «Про Рахункову палату».

Цей Закон визначає, що повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).

Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) забезпечується Рахунковою палатою шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

Рахункова палата застосовує у своїй діяльності основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI) та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України.

ЗМІСТ

Список скорочень	4
УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ АУДИТУ	4
1. ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ	17
1.1 Підстава для аудиту	17
1.2. Мета, цілі аудиту та критерії оцінки	18
1.3. Обсяг аудиту	19
1.4. Методика та методи аудиту	20
2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	21
2.1. Державні наукові установи Мінагрополітики не отримують базового фінансування основної діяльності, як це передбачено законодавством. ...	21
2.2. Планування коштів державного бюджету, спрямованих на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу, здійснюється з недотриманням нормативно-правових актів та призводить до неефективного їх використання.	26
2.3. Виконання досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу здійснювалося у 2016–2017 роках без визначення Мінагрополітики пріоритетних напрямів розвитку науки.	43
3. ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕ ФІНАНСУЮТЬСЯ МІНАГРОПОЛІТИКИ, ЩО ПРИЗВОДИТЬ ДО ВТРАТИ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА НЕ СПРИЯЄ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	48

Список скорочень

Мінфін	Міністерство фінансів України
Мінагрополітики	Міністерство аграрної політики та продовольства України
Міносвіти	Міністерство освіти і науки України
Мінекономрозвитку	Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
Мін'юст	Міністерство юстиції України
Фонд державного майна	Фонд державного майна України
ДФС	Державна фіскальна служба
БКУ	Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI
Закон № 922	Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII «Про публічні закупівлі»
Закон № 848	Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність»
Закон № 229	Закон України від 05.10.2006 № 229-V «Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України»
Закон № 1952	Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»
Закон № 996	Закон України від 16.07.1999 № 996 –XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»
Указ Президента № 1118	Указ Президента України «Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення» від 02.12.1995 № 1118
Постанова № 288	постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 288 «Деякі питання державної атестації наукових установ»
Порядок № 13	Порядок формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 13
Порядок № 1084	Порядок формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084
Постанова № 356	постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2003 № 356 «Про затвердження програми створення та постійного оновлення національної нормативної бази з праці та професійної кваліфікації»
Постанова № 873	постанова Кабінету Міністрів України від 01.07.2002 № 873 «Про реорганізацію науково-дослідних центрів нормативів праці»
Порядок № 228	Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228
Постанова № 1218	постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 № 1218 «Про Державний технологічний центр охорони родючості ґрунтів»
Положення № 830	постанова Кабінету Міністрів України від 20.07.1996 № 830 «Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт» (із змінами та доповненнями)

Постанова № 786	постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.1995 № 786 «Про Методику розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу»
Постанова № 197	постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.1995 № 197 «Про заходи поліпшення нормування праці в народному господарстві»
Розпорядження № 892	розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.07.2009 № 892-р «Про реорганізацію Українського науково-дослідного інституту прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого»
Методичні рекомендації № 11	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору, затверджені наказом Мінфіну від 23.01.2015 № 11 (із змінами та доповненнями)
Інструкція № 687	Інструкція з підготовки бюджетних запитів, затверджена наказом Мінфіну від 06.06.2012 № 687, зареєстрованим у Мін'юсті 26.06.2012 за № 1057/21369
Інструкція № 333	Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом Мінфіну від 12.03.2012 № 333, зареєстрованим у Мін'юсті 27.03.2012 за № 456/20769
Загальні вимоги № 1536	Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.12.2010 № 1536, зареєстрованим у Мін'юсті 27.12.2010 за № 1353/18648
НП(С)БО 122	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Мінфіну від 12.10.2010 № 1202
Правила № 1098	Правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2002 № 1098, зареєстрованим у Мін'юсті 21.01.2003 за № 47/7368
Бюджетне асигнування (Асигнування державного бюджету)	Повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження
Паспорт бюджетної програми	Документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет)
Розпорядник бюджетних коштів	Бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань, довгострокових зобов'язань за енергосервісом та здійснення витрат бюджету.

УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ АУДИТУ

Рахункова палата відповідно до плану роботи на 2018 рік та вимог Закону України «Про Рахункову палату» провела аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих Міністерством аграрної політики та продовольства України на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу.

Результати проведеного аудиту засвідчили.

1. Міністерством аграрної політики та продовольства України видатки державного бюджету на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу здійснювалися в рамках бюджетної програми за КПКВК 2801050. За 2016–2017 роки та I півріччя 2018 року на цілі, визначені бюджетними призначеннями, використано 315 045,5 тис. грн (загальний фонд – 159 494,9 тис. грн, спеціальний – 155 550,6 тис. гривень). При цьому встановлено, що 159 909,9 тис. грн використано з недотриманням нормативно-правових актів; 1 654,0 тис. грн – неекономно; 4 032,3 тис. грн – непродуктивно.

Мінагрополітики, за встановленого граничного обсягу призначень бюджетної програми за КПКВК 2801050 на рівні 40 відс. потреби, протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року здійснено видатки на проведення досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу, які виконувалися науковими установами та їх філіями (центрами), що перебувають у віданні міністерства, а саме: Українським науково-дослідним інститутом продуктивності агропромислового комплексу (далі – НДІ «Украгропромпродуктивність») та його п'ятьма зональними і 20 регіональними науково-дослідними центрами (11,6 відс.), Державною установою «Інститут охорони ґрунтів України» (далі – ДУ «Держґрунтохорона») та його 23 філіями (56,9 відс.) і двома державними науковими установами: «Українським науково-дослідним інститутом прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого» (далі – УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого) та його трьома філіями (27,5 відс.) і «Українським науково-дослідним інститутом спирту і біотехнології продовольчих продуктів» (далі – ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод») (4 відсотки).

У період 2016–2017 років та I півріччя 2018 року Міністерство аграрної політики та продовольства України не виступало державним замовником науково-дослідних робіт у сфері розвитку агропромислового комплексу, оскільки напрями використання бюджетних коштів, визначені паспортом бюджетної програми, не передбачали використання бюджетних коштів на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки саме за державним замовленням.

Відповідно до положень, затверджених Мінагрополітики, зазначені наукові установи є державними бюджетними неприбутковими науковими установами, які утримуються за рахунок коштів державного бюджету та до повноважень яких віднесено, крім виконання досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу, виконання делегованих міністерством функцій на постійній основі.

Мінагрополітики як головним розпорядником бюджетних коштів, відповідно до частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу, отримано бюджетні призначення шляхом їх затвердження у законах про Державний бюджет України на 2016–2018 роки, та прийнято рішення щодо делегування повноважень на виконання бюджетної програми за КПКВК 2801050 розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня, тобто державним науковим установам. Відповідно до вимог бюджетного законодавства державні наукові установи, які уповноважені головним розпорядником на здійснення заходів цієї бюджетної програми, включені до єдиної бази даних мережі розпорядників і одержувачів коштів державного бюджету та отримують на їх виконання кошти з державного бюджету розподілами відкритих асигнувань.

Аудитом встановлено, що базове фінансування основної діяльності отримує лише одна державна наукова установа – «Український інститут експертизи сортів рослин» та її 24 філії (за КПКВК 2801310 «Організація і регулювання діяльності установ у системі агропромислового комплексу та забезпечення діяльності Аграрного фонду»). Ще дві – Український науково-дослідний інститут цукрової промисловості (з 2004 року) та Державна наукова установа «Смілянське спеціалізоване конструкторське бюро по обладнанню для цукрової промисловості» (з 18.11.2011 перебуває в стані припинення) бюджетне фінансування не отримують.

2. Міністерством аграрної політики та продовольства України, як учасником бюджетного процесу, не забезпечено своєчасності та повноти прийняття окремих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення ефективного використання коштів державного бюджету, які виділялися на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу. При цьому в період, який підлягав аудиту, програмні та інші документи, які б визначали стратегічні цілі, завдання, напрями та пріоритети розвитку аграрної науки, були відсутні.

2.1. Пріоритетні тематичні напрями наукових досліджень і науково-технічних розробок у сфері агропромислового виробництва та сільського розвитку на 2016–2017 роки (включаючи попередні періоди) Мінагрополітики не визначалися. Відповідні пріоритетні тематичні напрями на період до 2020 року міністерством визначено лише у 2018 році.

Мінагрополітики в 2016–2017 роках накази про формування тематики замовлення з визначенням строків і порядку подання заявок на виконання замовлення в межах передбачених їм на цю мету видатків державного

бюджету не видавались, що є недотриманням пункту 6 Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084 (далі – Порядок № 1084), який був чинним до 01.04.2018. Мінагрополітики також не забезпечено проведення наукової та науково-технічної експертизи заявок на виконання замовлення. Відповідно тематичні плани замовлення на виконання прикладних наукових досліджень і науково-технічних розробок Мінагрополітики в 2016–2017 роках не складались, не затверджувались та з Міністерством науки і освіти не погоджувались, чим не дотримано вимоги пунктів 6 та 7 Порядку № 1084.

Замовлення на виконання наукових досліджень і науково-технічних розробок у 2016–2017 роках здійснювалося без затвердження Мінагрополітики порядку замовлення на виконання наукових досліджень і науково-технічних розробок установами, що належать до сфери управління головного розпорядника бюджетних коштів, чим не дотримано вимоги пункту 8 Порядку № 1084.

2.2. У 2016–2017 роках засідання науково-експертної ради Мінагрополітики та її секцій не проводились, план засідань ради не складався, оцінка заявок на виконання наукових, науково-технічних робіт не проводилась, тематики наукових досліджень не визначались, наукові рекомендації за пріоритетними напрямками науково-технічного розвитку галузей та щодо механізмів ефективного використання коштів не готувались та не надавались. Не надавались також пропозиції щодо пріоритетів розвитку аграрної науки.

У 2018 році секціями землеробства та механізації; продовольства; аграрної економіки науково-експертної ради Мінагрополітики проведені засідання, на яких розглянуто результати наукових досліджень, наукових розробок за 2017 рік та здійснено обговорення (схвалення) проектів тематичних планів на 2018 рік.

2.3. Стан виконання прикладних наукових та науково-технічних розробок шляхом проведення планових та позапланових перевірок Мінагрополітики протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року не контролювався.

Мінагрополітики не забезпечило оптимальне співвідношення обсягів фінансування замовлення на відповідних стадіях наукових досліджень, проектних і конструкторських робіт, що є недотриманням пункту 11 Порядку № 1084. Вартість досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок, які виконувались державними науковими установами Мінагрополітики, не визначалась.

Установлений Мінагрополітики механізм фінансування завдань не забезпечує максимально ефективного використання виділених коштів та не враховує матеріально-технічних можливостей, змісту та строків виконання замовлення.

3. Міністерством аграрної політики та продовольства України протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року не забезпечено належного планування видатків державного бюджету на загальну суму 392 493,2 тис. грн (загальний фонд 199 551,6 тис. грн, спеціальний – 192 941,6 тис. грн), які спрямовано за КПКВК 2801050 на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу.

3.1. Внаслідок неналежного планування Мінагрополітики видатків державного бюджету за КПКВК 2801050 на 2016–2017 роки видатки на створення науково-технічної продукції здійснювалися за КЕКВ 2281 «Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм» без укладених договорів, чим порушено вимоги Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженої наказом Мінфіну від 12.03.2012 № 333, зареєстрованим в Мін'юсті 27.03.2012 за № 456/20769. Фактично у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року кошти державного бюджету за КПКВК 2801050 Мінагрополітики, як головним розпорядником коштів державного бюджету, спрямовано державним науковим установам розподілами відкритих асигнувань.

3.2. При плануванні та затвердженні видатків державного бюджету за КПКВК 2801050, які спрямовані Мінагрополітики на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки, в 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року розпорядниками бюджетних коштів допущено недотримання Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 (далі – Порядок № 228), зокрема:

- форма розрахунків не погоджена з Мінагрополітики як головним розпорядником бюджетних коштів та показники видатків бюджету, що включені до проекту кошторису, не деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю (пункти 2, 22 Порядку № 228);

- кошториси, плани асигнувань (за винятком надання кредитів з бюджету) загального фонду бюджету, плани використання бюджетних коштів та помісячні плани використання бюджетних коштів на 2016, 2017 та 2018 роки, зональних та регіональних науково-дослідних центрів НДІ «Украгропромпродуктивність», які підпорядковані Мінагрополітики, на загальну суму 22 623,4 тис. грн, затверджені керівником НДІ «Украгропромпродуктивність» (пункт 32 Порядку № 228).

3.3. Мінагрополітики як головним розпорядником коштів державного бюджету при складанні бюджетного запиту за КПКВК 2801050 на 2016–2017 роки не обґрунтовано необхідності передбачення видатків для ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод», якому в 2016 році виділено 656,6 тис. грн бюджетних коштів, що є недотриманням статті 35 БКУ та пункту 4.12. розділу IV Інструкції № 687. Крім того, обґрунтуванням необхідності передбачення видатків на 2016–2017 роки для

НДІ «Украгропромпродуктивність» зазначено програму створення та постійного оновлення національної нормативної бази з праці та професійної класифікації на 2004–2007 роки, виконання заходів якої закінчилось в 2007 році.

3.4. Паспорти бюджетної програми за КПКВК 2801050 на 2016–2017 роки затверджувались спільними наказами Мінагрополітики та Мінфіну з порушенням пункту 6 Правил № 1098 в частині недотримання термінів їх затвердження, із запізненням від 6 до 20 днів.

Разом з тим, у порушення норм частини п'ятої статті 22 БКУ, пункту 7 Загальних вимог № 1536, Мінагрополітики як головним розпорядником коштів державного бюджету при складанні звітів про виконання паспортів бюджетної програми не забезпечено достовірності результативних показників і їх підтвердження даними внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, що відповідно до пункту 36 статті 116 БКУ є порушенням бюджетного законодавства.

Зокрема, паспорти та звіти про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2801050 за 2016, 2017 роки за напрямом «Прикладні наукові та науково-технічні розробки та послуги у сфері розвитку спиртової галузі, виробництва алкогольних та безалкогольних напоїв, оцінки відповідності та розроблення галузевих норм і нормативів» містять інформацію про виконання за рахунок коштів загального фонду державного бюджету 12-ти розробок (по 6 щорічно), які фактично виконувались ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» у цей період шляхом укладання відповідних договорів із замовниками на платній основі.

3.5. Мінагрополітики не забезпечено передбаченого частиною четвертою статті 48 Закону № 848 «Про наукову і науково-технічну діяльність» базового фінансування основної діяльності державних наукових установ: УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгропромпродуктивність», ДУ «Держґрунтохорона», ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод».

Мінагрополітики як відповідальним виконавцем бюджетної програми за КПКВК 2801050 не визначено вартості прикладних науково-дослідних та науково-технічних розробок при їх формуванні. У результаті кошти державного бюджету за КПКВК 2801050 державними науковими установами використовувались на покриття витрат за основною діяльністю.

Відсутність базового фінансування основної діяльності державних наукових установ в умовах делегування їм функцій Мінагрополітики стало першопричиною неналежного планування видатків за бюджетною програмою за КПКВК 2801050 і, як наслідок, неекономного і непродуктивного використання бюджетних коштів та з порушенням норм законодавчих та нормативно-правових актів.

4. Міністерством аграрної політики та продовольства України як головним розпорядником коштів державного бюджету, спрямованих за КПКВК 2801050 розпорядникам нижчого рівня (державним науковим установам УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгропромпродуктивність», ДУ «Держґрунтохорона», ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод») на дослідження, прикладні наукові та

науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу, не забезпечено належного внутрішнього контролю за дотриманням вимог бюджетного законодавства під час використання бюджетних коштів.

4.1. Аудитом встановлено, що у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року Мінагрополітики за КПКВК 2801050 спрямовано розподілами відкриті асигнування у загальній сумі 160 752,1 тис. грн на фінансування вказаних державних наукових установ, з яких використано 159 494,9 тис. грн без затвердженого порядку фінансування окремих наукових і науково-технічних програм та проектів, виконавцями яких є установи, що належать до сфери управління Мінагрополітики, що є недотриманням частини третьої статті 48 Закону № 848.

Як наслідок, кошти загального фонду державного бюджету використовувались державними науковими установами на заробітну плату з нарахуваннями. При цьому УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгропромпродуктивність», ДУ «Держгрунтохорона» кошти спрямовувались на виплату заробітної плати (50–100 відс.) усім працівникам, а в ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» – на заробітну плату трьом працівникам та часткову оплату комунальних послуг.

Кошти загального фонду державного бюджету за КПКВК 2801050 у сумі 1 422,6 тис. грн використані ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» на заробітну плату з нарахуваннями не працівникам, які безпосередньо виконували відповідні наукові розробки, що є прямими витратами на створення наукової та науково-технічної продукції, а на заробітну плату з нарахуваннями лише директору, його заступнику та головному бухгалтеру і часткову оплату комунальних послуг, які відносяться до адміністративних витрат наукової установи. Отже, кошти державного бюджету у сумі 1 422,6 тис. грн, спрямовані Мінагрополітики на дослідження, наукові та науково-технічні розробки, ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» використані непродуктивно.

4.2 Незабезпеченість в укладеному договорі чіткого врегулювання обов'язків виконавця (ПП «Кривбасакадемінвест») на початковому етапі створення автоматизованої системи управління ДУ «Держгрунтохорона» у частині завершення всіх робіт із побудови спричинило відмову виконавця завершити такі роботи. Як наслідок, ця система не розроблена та не використовується установою. В результаті кошти державного бюджету у сумі 1 998,0 тис. грн, які витрачені у 2013–2015 роках на розроблення концепції цієї системи (498,0 тис. грн) та виконання робіт із системно-аналітичного дослідження діяльності замовника (1 500,0 тис. грн), використані непродуктивно.

4.3 Внаслідок демонтажу системи центрального опалення без погодження з енергопостачальною компанією, Харківською філією ДУ «Держгрунтохорона» за рішенням суду сплачено постачання тепла у сумі 611,7 тис. грн, яке філією не використовувалось, що є непродуктивним використанням бюджетних коштів.

4.4 НДІ «Украгропромпродуктивність» за 2016–2017 роки і I півріччя 2018 року сплачено орендної плати (1 654,0 тис. грн), яка дорівнює майже

третині вартості ремонту приміщень, що знаходяться у них на балансі. Через неефективність управлінських рішень Мінагрополітики та НДІ «Украгпромпродуктивність» кошти, виділені на оренду приміщень у сумі 1 654,0 тис. грн, використані неекономно. Разом з тим неефективне розпорядження Мінагрополітики державним майном балансоутримувача УкрНДІагропроект, площі якого орендує НДІ «Украгпромпродуктивність», призводить до щорічного додаткового навантаження на державний бюджет у сумі 800,0 тис. гривень. На час проведення аудиту питання з визначення в натурі державної частки у майні об'єднання «УкрНДІагропроект», яка становить 15,1 відс. загальної площі будинку, та передачі її на баланс НДІ «Украгпромпродуктивність» не вирішено і потребує невідкладного прийняття відповідних управлінських рішень з боку Мінагрополітики.

4.5 Патенти на корисні моделі, які є результатом науково-технічних розробок, у бухгалтерському обліку УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого не відображаються як нематеріальні активи. Ця установа є власником дев'яти патентів на корисні моделі, але оскільки аналітичний облік на картках обліку фактичних витрат при виконанні науково-дослідних робіт не здійснювався, що є недотриманням пункту 40 Положення № 830, неможливо достовірно визначити витрати, пов'язані з розробкою нематеріального активу.

Крім того, на балансі ДУ «Держгрунтохорона» станом на 01.01.2016, 01.01.2017 та 01.07.2018, в порушення вимог пункту 2 розділу II НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202, зареєстрованого в Мінюсті 01.11.2010 за № 1018/18313, на рахунку 1211 «Авторські та суміжні з ним права» обліковувалася як нематеріальні активи Концепція створення автоматизованої системи управління ДУ «Держгрунтохорона» вартістю 415,0 тис. грн, виключні майнові права інтелектуальної власності на яку до ДУ «Держгрунтохорона» не передавались, що призвело до завищення балансової вартості нематеріальних активів на зазначену суму.

4.6 У 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року в діях службових осіб трьох об'єктів аудиту – Луганського НДЦ, Харківського НДЦ, Центру «Степагпромпродуктивність» виявлено ознаки кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 366 «Службове підроблення» розділу XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Кримінального кодексу України. Зокрема, встановлено факти включення до документів завідомо неправдивої інформації – документального непідтвердження проведення наукових досліджень, спостережень, умов перебування працівників зазначених установ на території інших підприємств, як не підтверджено факт їх проведення відповідно до інформації, наданої цими підприємствами.

4.7 Аудитом встановлено, що в УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгпромпродуктивність» додатки до річних планів закупівель на 2017–2018 роки на веб-порталі Уповноваженого органу з питань закупівель не оприлюднювалися, а в ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» не оприлюднювався

також річний план закупівель, чим порушено вимоги статті 4 Закону № 922. За фактом неоприлюднення інформації щодо закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти відповідно до вимог законодавства стосовно заступника директора УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого (голови тендерного комітету), заступника директора НДІ «Украгропромпродуктивність» (голови комітету з конкурсних торгів), заступника директора з наукової роботи ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» (голови тендерного комітету) складено протоколи про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 164-14 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

5. Державними науковими установами, яким у період 2016–2017 років та I півріччя 2018 року Мінагрополітики спрямовувалися кошти державного бюджету на виконання досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу бюджетної програми за КПКВК 2801050, а саме:

5.1 НДІ «Украгропромпродуктивність» використано 36 573,1 тис. грн (загальний фонд – 35 285,0 тис. грн, спеціальний – 1 288,1 тис. гривень).

Відповідно до звітів про виконання паспортів бюджетної програми у 2016–2017 роках НДІ «Украгропромпродуктивність» кошти державного бюджету у сумі 29 172,5 тис. грн використані на проведення 277 прикладних науково-дослідних розробок галузевих систем економічних норм і нормативів, методик для ефективного використання виробничого потенціалу агропромислового комплексу, а також інших наукових і аналітичних досліджень у сфері сталого розвитку агропромислового виробництва та сільських територій (2016 рік – 115, 2017 рік – 162), що на три більше запланованої кількості.

5.2 ДУ «Держґрунтохорона» використано 179 409,4 тис. грн (загальний фонд – 84 864,0 тис. грн, спеціальний – 94 545,4 тис. гривень).

Із загального обсягу використаних коштів у 2016–2017 роках у сумі 135 422,4 тис. грн відповідно до звітів про виконання паспортів бюджетної програми використано:

46,5 відс. (62 996,0 тис. грн) – на прикладні наукові дослідження з обстеження 4240,6 тис. га (2016 рік – 2211,4 тис. га, 2017 рік – 2029,2 тис. га) сільськогосподарських угідь, що на 49,9 тис. га більше запланованого на цей період показника (4190,7 тис. га);

53,1 відс. (71 856,4 тис. грн) – на проведення 556,4 тис. досліджень ґрунтів якості сільськогосподарської продукції, сировини та добрив, екологічні дослідження об'єктів довкілля (2016 рік – 212,8 тис., 2017 рік – 343,6 тис.), що на 170,7 тис. більше запланованих (385,7 тис.);

0,4 відс. (570,0 тис. грн) – на утримання, облаштування майна та на господарські потреби державної наукової установи, включаючи оплату комунальних послуг.

5.3 УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого використано 86 583,7 тис. грн, (загальний фонд – 37 923,3 тис. грн, спеціальний – 48 660,4 тис. гривень).

Із загального обсягу використаних коштів у 2016–2017 роках у сумі 68 951,9 тис. грн відповідно до звітів про виконання паспортів бюджетної програми використано:

42,3 відс. (29 161,5 тис. грн) – на проведення 1384,0 випробувань для формування Державного реєстру та реєстру технічних засобів (2016 рік – 729, 2017 рік – 655), що на 19 більше запланованого;

23,8 відс. (16 458,2 тис. грн) – на виконання 22 прикладних науково-дослідних розробок з експертизи та оптимізації систем технологічних операцій і комплексів машин (2016 рік – 10, 2017 рік – 12), що відповідає плану;

14,8 відс. (10 175,2 тис. грн) – на виконання 17 прикладних науково-технічних розробок у системі інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу, машиновикористання та технічного регулювання, що відповідає плану (2016 рік – 8, 2017 рік – 9);

19,1 відс. (13 157,0 тис. грн) – на організацію додаткової (господарської) діяльності державної наукової установи, утримання, облаштування майна, господарські потреби, включаючи оплату комунальних послуг.

5.4 ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» використано 12 479,4 тис. гривень (загальний фонд – 1 422,6 тис. грн, спеціальний – 11 056,8 тис. гривень).

Відповідно до звітів про виконання паспортів бюджетної програми у 2016–2017 роках кошти державного бюджету у сумі 9 937,2 тис. грн використані на проведення 168 прикладних наукових і науково-технічних розробок у сфері спиртової та лікєро-горілчаної галузей (2016 рік – 83, 2017 рік – 85), що відповідає плану.

6. Міністерством аграрної політики та продовольства України видатки державного бюджету на підготовку наукових кадрів та матеріально-технічне забезпечення державних наукових установ у 2016–2018 роки не передбачалися. Підготовка наукових кадрів за державним замовленням не здійснювалась. Недостатньо здійснювався Мінагрополітики, як уповноваженим органом управління, контроль за ефективністю використання, зберігання та обліком закріпленого за державними науковими установами майна.

Проведеним аудитом встановлено, що паспортом бюджетної програми за КПКВК 2801050 (на 2016, 2017 та 2018 роки) бюджетні кошти на підготовку наукових кадрів та матеріально-технічне забезпечення не планувались та не виділялись.

У результаті кількість наукових кадрів зменшується (у 2018 році у порівнянні з 2013 роком зменшилась на 46,6 відс., у т. ч. докторів наук – на 13,0 відс., кандидатів наук – на 15,8 відсотка).

Неналежним є також стан матеріально-технічного забезпечення державних наукових установ, що, зокрема, унеможливило проведення державних приймальних випробувань нових зразків технічних засобів для АПК.

Аудитом встановлено, що п'ять зональних та 20 регіональних центрів НДІ «Укראгропромпродуктивність», які є державними науковими установами, у 2016–2018 роках не проходили обов'язкової державної атестації, отже, фактичний стан забезпечення науковими і науково-технічними кадрами, матеріально-технічної бази, якості наукової і науково-технічної діяльності не визначався.

Проведений аудит також засвідчив, що через неоформлення окремими державними науковими установами речових прав на земельні ділянки, права користування земельними ділянками, права власності на приміщення, які знаходяться у користуванні, та невнесення відповідних відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, ризики втрати державного майна є досить високими.

7. За результатами проведеного аудиту Рахункова палата рекомендує:

7.1. Кабінету Міністрів України:

- заслухати на засіданні Кабінету Міністрів України звіт керівника Мінагрополітики щодо діяльності державних наукових установ, які належать до сфери його управління, з метою:

- вдосконалення державного управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності з розвитку агропромислового комплексу;

- ефективного використання, зберігання та обліку закріпленого за державними науковими установами майна;

- оптимізації мережі державних наукових установ, які належать до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України, з урахуванням необхідності розвитку агропромислового комплексу;

- оптимізації видатків державного бюджету, у тому числі шляхом визначення альтернативних загальному фонду державного бюджету джерел фінансування державних наукових установ, які належать до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України;

- доручити Міністерству фінансів України та Міністерству аграрної політики та продовольства України вжити заходів щодо належного бюджетного фінансування наукової та (або) науково-технічної діяльності державних наукових установ, які належать до сфери управління Мінагрополітики, за рахунок коштів загального фонду державного бюджету, яке б забезпечувало їх спрямування як на основну діяльність, так і на виконання окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів в установленому порядку.

7.2. Міністерству аграрної політики та продовольства України:

- з метою визначення фактичного стану державних наукових установ, які належать до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України, зокрема щодо: забезпечення державних наукових установ науковими і науково-технічними кадрами; матеріально-технічної бази; якості наукової і науково-технічної діяльності; надання оцінки ефективності наукової і науково-технічної діяльності відповідно до завдань

державної наукової установи, забезпечити проведення обов'язкової державної атестації державних наукових установ;

– забезпечити здійснення належного контролю за ефективністю використання, зберігання та обліком закріпленого за державними науковими установами майна, включаючи вжиття заходів щодо оформлення державними науковими установами речових прав на земельні ділянки, користування земельними ділянками, прав власності на приміщення, які знаходяться у користуванні, та внесення відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;

– вжити заходів щодо забезпечення:

системного підходу до планування та виконання досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу, у тому числі шляхом забезпечення базового фінансування основної діяльності державних наукових установ, що віднесені до сфери управління Мінагрополітики;

формування та затвердження тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету;

контролю за відповідністю визначених розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня наукових (науково-технічних) робіт затвердженій ним тематиці;

затвердження порядку фінансування окремих наукових і науково-технічних програм та проектів, виконавцями яких є установи, що належать до сфери управління Мінагрополітики, та здійснення фінансування відповідно до нього;

планування видатків державного бюджету на підготовку наукових кадрів з метою належного кадрового забезпечення державних наукових установ;

виконання Порядку проведення реєстрації технічних засобів, рекомендованих для застосування в агропромисловому комплексі України, затвердженого наказом Міністерства аграрної політики України від 14.07.2009 № 488, в частині розміщення на своєму веб-сайті Державного реєстру технічних засобів для агропромислового комплексу України;

посилення контролю за підготовкою та укладанням державними науковими установами договорів з метою забезпечення їх комплексного і системного виконання та отримання передбаченого договорами продукту (результату);

здійснення державними науковими установами належного обліку нематеріальних активів, отриманих в результаті виконання досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок за рахунок бюджетних коштів;

усунення виявлених аудитом порушень та недоліків, у тому числі шляхом притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, винних у їх допущенні;

– інформувати Рахункову палату про результати розгляду Мінагрополітики рішення Рахункової палати, заплановані та вжиті у зв'язку з цим заходи та про стан їх виконання.

8. Про виявлені ознаки кримінальних правопорушень повідомити Генеральну прокуратуру України, з направленням відповідних матеріалів.

1. ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ

1.1 Підстава для аудиту

Економіка, яка володіє ресурсами людського капіталу та розвиненою наукою, в довгостроковій перспективі має кращі шанси на зростання, ніж економіка, позбавлена цих переваг¹.

Рівень розвитку науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного та інтелектуального збагачення. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб².

Одним із основних інструментів реалізації державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності є бюджетне фінансування. Бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Міністерство аграрної політики та продовольства України відповідно до свого положення³ виступає державним замовником науково-дослідних робіт у визначених сферах, фінансує та координує їх проведення, сприяє впровадженню у виробництво сучасних розробок та прогресивного досвіду. Мінагрополітики також здійснює координацію діяльності наукових та науково-дослідних установ, що належать до сфери його управління, визначає та затверджує пріоритети розвитку аграрної науки.

Частиною другою статті 48 Закону № 848 передбачено, що держава забезпечує бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 відс. валового внутрішнього продукту України.

Фактично у 2017 році в цілому на фундаментальні та прикладні дослідження і розробки із загального фонду державного бюджету виділено 4,6 млрд грн, що становить 0,2 відс. валового внутрішнього продукту України (2 982,9 млрд грн), як і на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу (0,5 млрд грн бюджетних коштів за ВВП сільського, лісового та рибного господарства 305,2 млрд грн), тобто лише восьму частину передбаченого вказаним Законом обсягу.

¹ Пол Ромер, економіст, лауреат Нобелівської премії з економіки за 2018 рік.

² Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

³ Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1119.

Для проведення протягом 2016–2018 років досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу Верховна Рада України законами про державний бюджет затвердила, а Міністерство фінансів України довело Мінагрополітики, як головному розпоряднику бюджетних коштів, бюджетні асигнування бюджетної програми за КПКВК 2801050 «Дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері розвитку агропромислового комплексу, підготовка наукових кадрів, наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, дослідження та експериментальні розробки у сфері агропромислового комплексу» за загальним фондом у сумі 199 551,6 тис. гривень.

Виконання досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу здійснювалося у 2016–2017 роках без визначення Мінагрополітики відповідних пріоритетних тематичних напрямів діяльності наукових установ, що перебувають у віданні міністерства.

Відсутність фінансування на матеріально-технічне забезпечення наукових установ Мінагрополітики та підготовку наукових кадрів призводить до втрати наукового потенціалу. Разом з тим передбачені в державному бюджеті видатки розвитку за бюджетною програмою 2801050 не забезпечують структурної перебудови економіки та розширеного відтворення.

1.2. Мета, цілі аудиту та критерії оцінки

Мета аудиту: оцінка фактичного стану справ та надання рекомендацій з підвищення продуктивності, економності та результативності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству аграрної політики та продовольства України на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу, а також оцінка внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів. Згідно з метою аудиту були визначені цілі сприяння:

- продуктивному, результативному, економному та законному використанню коштів державного бюджету;
- своєчасному та повному прийняттю управлінських рішень учасниками бюджетного процесу;
- поліпшенню внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів.

Критерії, які використовуються у ході аудиту:

- *щодо оцінки законності, своєчасності та повноти прийняття управлінських рішень:* використання коштів державного бюджету, спрямованих на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу, повинно здійснюватися своєчасно, у повному обсязі і з дотриманням норм чинного законодавства, які регулюють вказані питання;

- щодо оцінки продуктивності, результативності та економності використання бюджетних коштів встановлення:

- співвідношення між результатами діяльності розпорядників бюджетних коштів і використаними для досягнення таких результатів коштами державного бюджету, спрямованих на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу;

- ступеня відповідності фактичних результатів діяльності розпорядників бюджетних коштів запланованим результатам;

- стану досягнення розпорядниками коштів державного бюджету запланованих результатів за рахунок використання мінімального обсягу бюджетних коштів або досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів, спрямованих на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу.

1.3. Обсяг аудиту

Предметом аудиту є:

- рух бюджетних коштів у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року бюджетної програми за КПКВК 2801050 «Дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері розвитку агропромислового комплексу, підготовка наукових кадрів, наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, дослідження та експериментальні розробки у сфері агропромислового комплексу»;

- нормативно-правові акти, розпорядчі та інші документи, пов'язані з діяльністю учасників бюджетного процесу в цій сфері та які обґрунтовують правомірність, доцільність виділення і використання цих коштів;

- фінансова, бюджетна, статистична та інша звітність, а також аналітичні матеріали, що стосуються предмета аудиту.

Обсяг бюджетних коштів, що становить предмет аудиту, становить 315,0 млн гривень.

Об'єктами аудиту обрано: Міністерство аграрної політики та продовольства України; ДНІ «Украгропромпродуктивність»; ДУ «Держґрунтохорона»; УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого; ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод»; Лісостеповий зональний науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу (далі – НДЦ «Лісостепагропромпродуктивність»); Вінницька філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (далі – Вінницька філія ДУ «Держґрунтохорона»); Степовий зональний науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу (далі – Центр «Степагропромпродуктивність»); Дніпропетровська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (далі – Дніпропетровська філія ДУ «Держґрунтохорона»); Луганський науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу (далі – Луганська філія державної установи

«Інститут охорони ґрунтів України» (далі – Луганська філія ДУ «Держґрунтохорона»); Львівська філія Державної наукової установи «Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого» (далі – Львівська філія УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого); Львівська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (далі – Львівська філія ДУ «Держґрунтохорона»); Львівський науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу (далі – Львівагропромпродуктивність); Харківська філія Державної наукової установи «Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого» (далі – Харківська філія УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого); Харківський науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу (далі – Центр «Харківагропродуктивність»); Харківська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (далі – Харківська філія ДУ «Держґрунтохорона»); Південно-Українська філія Державної наукової установи «Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого» (далі – Південно-Українська філія УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого); Херсонський науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу (далі – Херсонський НДЦ продуктивності АПК); Херсонська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (далі – Херсонська філія ДУ «Держґрунтохорона»); Чернігівський науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу (далі – Чернігівагропродуктивність); Чернігівська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (далі – Чернігівська філія ДУ «Держґрунтохорона»).

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

- *період, охоплений аудитом* – 2016–2017 роки, I півріччя 2018 року;
- *територіальні обмеження*: м. Київ, Вінницька, Дніпропетровська, Луганська, Львівська, Київська, Харківська, Херсонська, Чернігівська області.

Термін проведення аудиту та підготовки Звіту: липень – листопад 2018 року.

1.4. Методика та методи аудиту

Під час аудиту використані загальні рекомендації з проведення аудиту ефективності використання державних коштів, затверджені постановою Колегії Рахункової палати № 18-4 від 12.07.2006, а також матеріали пілотного аудиту ефективності, затвердженого рішенням Рахункової палати від 13.09.2017 № 18-4.

Основна увага аудиту приділена питанням законного та ефективного використання коштів державного бюджету, спрямованих на дослідження,

прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу.

Застосовані такі методи проведення аудиту:

- аналіз нормативно-правових, адміністративних, розпорядчих актів і документів, що регулюють питання фінансового забезпечення виконання досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу;
- аналіз обґрунтованості планування видатків державного бюджету на вказані цілі;
- оцінка обґрунтованості та своєчасності прийняття управлінських рішень щодо виконання досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу;
- перевірка і аналіз показників бюджетної та фінансової звітності з питань аудиту;
- аналіз здійснених видатків і досягнених результатів;
- опитування, обстеження та порівняння;
- отримання усних і письмових пояснень посадових осіб.

За результатами контрольних заходів, проведених у межах аудиту, складено та підписано 22 акти (з них три із зауваженнями).

2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

2.1. Державні наукові установи Мінагрополітики не отримують базового фінансування основної діяльності, як це передбачено законодавством.

Мінагрополітики не забезпечувалося передбачене частиною четвертою статті 48 Закону № 848 базове фінансування основної діяльності наукових установ: УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгропромпродуктивність», ДУ «Держґрунтохорона», ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод».

Разом з тим Мінагрополітики як відповідальним виконавцем бюджетної програми за КПКВК 2801050 не забезпечено визначення вартості прикладних науково-дослідних та науково-технічних розробок при їх замовленні. В результаті кошти державного бюджету за КПКВК 2801050 використовувались для покриття витрат основної діяльності наукових установ.

Відсутність базового фінансування основної діяльності державних наукових установ в умовах делегування їм функцій Мінагрополітики стало першопричиною неналежного планування видатків за бюджетною програмою за КПКВК 2801050 і, як наслідок, неекономного і непродуктивного використання бюджетних коштів та з порушенням норм законодавчих та нормативно-правових актів.

2.1.1. Законодавча база

Статтею 48 Закону № 848 визначено, що фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності в Україні здійснюється за рахунок

коштів державного та місцевих бюджетів, коштів установ, організацій та підприємств, вітчизняних та іноземних замовників робіт, грантів, інших джерел, не заборонених законом.

Одним із основних інструментів реалізації державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності є бюджетне фінансування. Бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Бюджетне фінансування наукової та (або) науково-технічної діяльності за рахунок коштів загального фонду державного бюджету спрямовується на забезпечення:

- 1) основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, та наукових досліджень університетів, академій, інститутів;
- 2) виконання окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів.

Фінансування основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, наукових досліджень вищих навчальних закладів здійснюється у межах видатків, передбачених у кошторисах на зазначені цілі.

Базове фінансування основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, здійснюється, зокрема на:

- 1) підтримку найважливіших для держави напрямів прикладних наукових досліджень і науково-технічних розробок;
- 2) розвиток інфраструктури наукової і науково-технічної діяльності;
- 3) розвиток матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності;
- 4) підготовку наукових кадрів;
- 5) розроблення наукових засад державної політики у відповідних сферах та наукового забезпечення виконання завдань і функцій, покладених на відповідні органи виконавчої влади.

2.1.2. Виявлений стан

І) Аудитом встановлено, що за КПКВК 2801050 Мінагрополітики заплановано здійснення видатків на виконання прикладних науково-дослідних та науково-технічних розробок, проведення випробувань технічних засобів і досліджень з обстеження сільськогосподарських угідь. При цьому видатки на базове фінансування основної діяльності державних наукових установ, які є об'єктами аудиту, не передбачались.

Фінансування Мінагрополітики окремих наукових і науково-технічних програм, виконавцями яких були установи, що належать до сфери його управління, здійснювалось без визначення вартості окремих прикладних науково-дослідних та науково-технічних розробок, а кошти державного бюджету за КПКВК 2801050 використовувались відповідно до плану

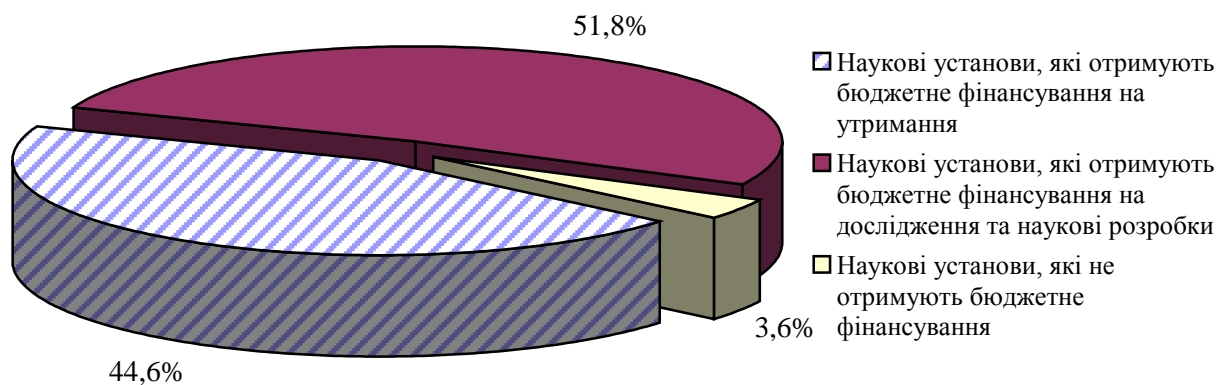
використання бюджетних коштів на заробітну плату і нарахування на оплату праці, часткову оплату комунальних послуг.

Таким чином, Мінагрополітики як відповідальним виконавцем бюджетної програми КПКВК 2801050 не забезпечено визначення вартості прикладних науково-дослідних та науково-технічних розробок при їх замовленні. Як наслідок, кошти державного бюджету за КПКВК 2801050 науковими установами використовувались фактично на покриття витрат за основною діяльністю.

Довідково. До сфери управління Мінагрополітики належать 56 державних наукових установ та їх центрів⁴, з яких **бюджетне фінансування на утримання установи** за КПКВК 2801310 «Організація і регулювання діяльності установ в системі агропромислового комплексу та забезпечення діяльності Аграрного фонду» **отримує лише одна наукова установа** «Український інститут експертизи сортів рослин» з його 24 центрами. Дві державні наукові установи бюджетне фінансування від Мінагрополітики не отримують взагалі, зокрема: Український науково-дослідний інститут цукрової промисловості, який створено з метою наукового забезпечення технічного розвитку цукрової та крохмале-патокової промисловості, що включає створення зразків машин, обладнання, приладів, матеріалів, нових ресурсо- та енергозберігаючих екологічно чистих технологічних процесів з техніко-економічними показниками світового рівня досягнень науки і техніки, а також розробки науково-технічної документації на процеси та обладнання для потреб галузі (з 2004 року з державного бюджету не фінансується) та Державна наукова установа «Смілянське спеціалізоване конструкторське бюро по обладнанню для цукрової промисловості» (з 18.11.2011 перебуває в стані припинення).

Видатки державного бюджету за КПКВК 2801050 спрямовувались чотирьом державним науковим установам з їх 27 філіями та 24 зональними та регіональними центрами (Діаграма 1).

Діаграма 1. Структура фінансування наукових установ, які належать до сфери Мінагрополітики

Аналіз даних, наведених на діаграмі 1 свідчить, що більшість наукових установ (51,8 відс.) отримують бюджетне фінансування на дослідження та наукові розробки. При цьому вони позбавлені можливості здійснювати

⁴ Перелік підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Мінагрополітики України, та акціонерних товариств, функції з управління корпоративними правами яких здійснює Мінагрополітики України, затверджений наказом Мінагрополітики від 07.12.2015 № 469.

видатки на розвиток інфраструктури наукової і науково-технічної діяльності та розвиток матеріально-технічної бази для її провадження.

Довідково. Державні наукові установи, що визначені об'єктами аудиту, є бюджетними установами, які створювались або реорганізовувались за умови отримання фінансування на утримання, а саме:

- Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого реорганізовано в державну наукову установу розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.07.2009 № 892-р. Цим розпорядженням передбачається фінансування інституту в межах бюджетних асигнувань, що виділяються Мінагрополітики для утримання бюджетних установ, а також за рахунок інших джерел;

- постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.2002 № 873 (пункт 1) Науково-дослідний центр нормативів праці, зональні і обласні науково-дослідні центри нормативів праці реорганізовано шляхом перетворення їх відповідно в Український науково-дослідний інститут продуктивності агропромислового комплексу та зональні і регіональні науково-дослідні центри продуктивності агропромислового комплексу Міністерства аграрної політики. Відповідно до положення Інститут є державною бюджетною науковою установою, а фінансування матеріально-технічного забезпечення здійснюється за рахунок бюджетних асигнувань;

- постановою Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 №1218 (пункт 1) Державний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції Міністерства аграрної політики реорганізовано шляхом перетворення в Державний технологічний центр охорони родючості ґрунтів Міністерства аграрної політики⁵. Цією постановою передбачається фінансування цього Центру в межах бюджетних асигнувань, які виділяються на утримання бюджетних організацій системи Міністерства аграрної політики, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством;

- наказом Міністерства аграрної політики України від 28.10.2009 № 775 Українському науково-дослідному інституту спирту і біотехнології продовольчих продуктів надано статус державної бюджетної наукової установи.

УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого неодноразово звертався до Мінагрополітики щодо вирішення фінансового утримання інституту, проте механізм виділення бюджетних коштів УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого залишився без змін.

II) Аудитом також встановлено, що Мінагрополітики делегувало державним науковим установам – УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгропромпродуктивність» та ДУ «Держґрунтохорона» виконання окремих своїх функцій на постійній основі, однак базове фінансування для забезпечення виконання таких функцій науковим установам не передбачалося, а саме:

▪ Мінагрополітики наказом від 14.07.2009 № 488 на виконання положень Закону № 229 затвердило Положення про державні приймальні випробування технічних засобів для агропромислового комплексу України та Порядок проведення реєстрації технічних засобів, рекомендованих для застосування в агропромисловому комплексі України. Відповідно до

⁵ Відповідно до наказів Мінагрополітики від 23.11.2010 № 759, від 04.09.2012 № 542, від 20.03.2013 № 198 реорганізовано та переіменовано в Державну установу „Інститут охорони ґрунтів України”, яка відповідно до положення є бюджетною, науково-дослідною, неприбутковою установою

пункту 2.2 зазначеного вище Положення уповноваженими організаціями на проведення державних приймальних випробувань нових зразків технічних засобів для АПК визначено УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого та його Південно – Українську, Львівську, Миргородську та Харківську філії (результати випробувань використовують для прийняття рішення щодо занесення нових зразків технічних засобів до Державного реєстру технічних засобів для агропромислового комплексу).

Механізм та процедури включення технічних засобів до Державного реєстру технічних засобів для агропромислового комплексу (далі – Реєстр) визначені Порядком проведення реєстрації технічних засобів, рекомендованих для застосування в агропромисловому комплексі України, затвердженим наказом Мінагрополітики від 14.07.2009 № 488, зареєстрованим у Мін'юсті 14.10.2009 за № 959/16975 (далі – Порядок № 488).

Довідково. Ведення Реєстру здійснюється Міністерством аграрної політики України. Реєстр – це база даних нових технічних засобів, перевірених (випробуваних) в природно-кліматичних умовах України і рекомендованих для застосування в агропромисловому комплексі України. Реєстр ведеться в паперовому та в електронному вигляді. В електронному вигляді Реєстр розміщується на веб-сайті Міністерства аграрної політики України.

Разом з тим аудитом встановлено, що станом на 25.09.2018 актуальний Реєстр розміщено на веб-сайті <http://www.agrotechnika-ukr.com.ua>, який належить УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, тобто фактично актуальний реєстр ведеться науковою установою, що є недотриманням пункту 2.2 Порядку № 488 (на веб-сайті Мінагрополітики на вказану вище дату розміщено Реєстр, інформація в якому останній раз оновлювалась у 2014 році).

▪ Відповідно до Закону України від 19.06.2003 № 962 «Про охорону земель» до повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, у галузі охорони земель, належить, зокрема, забезпечення проведення моніторингу ґрунтів та агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення.

Положенням, затвердженим наказом Мінагрополітики від 20.03.2013 № 198 встановлено, що предметом діяльності ДУ «Держґрунтохорона» є проведення агрохімічної паспортизації для визначення показників родючості ґрунтів та рівня їх забруднення токсичними речовинами, а також спостереження за змінами цих показників внаслідок господарської діяльності та виготовлення і видача агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки з висновком про родючість та екологічний стан ґрунтів і рекомендацій щодо проведення заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів і запобігання негативного впливу, в тому числі антропогенного. Таким чином, Мінагрополітики фактично делегувало повноваження міністерства щодо проведення агрохімічної паспортизації, підписання та видачі агрохімпаспорта поля, земельної ділянки, як це передбачено пунктом 3.6 Порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки (наказ

Мінагрополітики від 11.10.2011 № 536) установі, що належить до сфери управління міністерства, а саме – ДУ «Держгрунтохорона» та її філіям.

▪ Повноваження з підготовки інформації про стан нормування праці на державних підприємствах, в установах і організаціях, які належать до сфери управління Мінагрополітики, покладено ним на НДІ «Укראгропромпродуктивність» (відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 20.03.1995 № 197 міністерствам, відомствам, іншим органам державної виконавчої влади визначено розробити та здійснити заходи поліпшення нормування праці у відповідних галузях народного господарства і щорічно до 1 серпня інформувати Міністерство праці про стан нормування праці на державних підприємствах, в установах і організаціях).

2.1.3. Рекомендації

1. Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо:

- вдосконалення державного управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності агропромислового комплексу;
- оптимізації мережі державних наукових установ, які належать до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України, з урахуванням необхідності розвитку агропромислового комплексу;
- оптимізації видатків державного бюджету, у тому числі шляхом визначення альтернативних загальному фонду державного бюджету джерел фінансування державних наукових установ, які належать до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України;
- належного бюджетного фінансування наукової та (або) науково-технічної діяльності державних наукових установ, які належать до сфери управління Мінагрополітики, за рахунок коштів загального фонду державного бюджету, яке б забезпечувало їх спрямування як на основну діяльність, так і на виконання окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів в установленому порядку.

2. Мінагрополітики забезпечити виконання Порядку проведення реєстрації технічних засобів, рекомендованих для застосування в агропромисловому комплексі України, затвердженого наказом Міністерства аграрної політики України від 14.07.2009 № 488, в частині розміщення на своєму веб-сайті Державного реєстру технічних засобів для агропромислового комплексу України.

2.2. Планування коштів державного бюджету, спрямованих на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу, здійснюється з недотриманням нормативно-правових актів та призводить до неефективного їх використання.

При плануванні видатків у 2016–2018 роках на загальну суму 392 493,2 тис. грн (загальний фонд 199551,6 тис. грн, спеціальний – 192 941,6 тис. грн) бюджетної програми за КПКВК 2801050 розпорядниками бюджетних коштів допущено недотримання норм законодавчих та нормативно-правових актів.

На дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу Мінагрополітики у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року використано 315 045,5 тис. грн (загальний фонд – 159 494,9 тис. грн, що становить майже 80,0 відс. плану, спеціальний – 155 550,6 тис. грн – 80,6 відс. плану). При цьому Мінагрополітики, як головним розпорядником коштів державного бюджету, не забезпечено належного контролю за дотриманням вимог бюджетного законодавства під час використання коштів державного бюджету, спрямованих на ці цілі, що є недотриманням вимог пункту 9 частини п'ятої статті 22 і частин першої та третьої статті 26 БКУ.

За результатами заходів контролю, проведених в межах аудиту, встановлені факти недотримання нормативно-правових та законодавчих актів під час використання бюджетних коштів на загальну суму 159 494,9 тис. грн та неекономного і непродуктивного їх використання на суму 1 654,0 тис. грн і 4 032,3 тис. грн відповідно. Також встановлено факти невірної відображення у бухгалтерському обліку вартості нематеріальних активів у сумі 415,0 тис. грн, що призвело до викривлення фінансової звітності та не відображає правдивої інформації про фінансовий стан і результати діяльності окремих установ.

У 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року в діях службових осіб трьох об'єктів аудиту – Луганського НДЦ, Харківського НДЦ, Центру «Степагропромпродуктивність» виявлено ознаки кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 366 «Службове підроблення» розділу XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Кримінального кодексу України. Зокрема, встановлено факти документального непідтвердження проведення наукових досліджень, спостережень, умов перебування працівників зазначених установ на території підприємств, на яких мали відбуватись наукові дослідження. При цьому відповідно до інформації, наданої цими підприємствами, факт проведення наукових досліджень не підтверджено.

2.2.1. Законодавча база

Згідно з БКУ головні розпорядники бюджетних коштів забезпечують складання бюджетних запитів для подання Міністерству фінансів України, а також своєчасність, достовірність та змістовність поданих бюджетних запитів. На підставі аналізу бюджетних запитів Міністерство фінансів України готує проект закону про Державний бюджет України.

Відповідно до статті 35 БКУ головні розпорядники бюджетних коштів забезпечують складання бюджетних запитів для подання Міністерству фінансів України відповідно до вимог інструкції з підготовки бюджетних запитів, з урахуванням звітів про виконання паспортів бюджетних програм, а також висновків про результати контрольних заходів, проведених органами, уповноваженими на здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства, у терміни та порядку, встановлених Міністерством фінансів України.

Згідно з пунктом 32 Порядку № 228 кошториси, плани асигнувань загального фонду бюджету, плани надання кредитів із загального фонду бюджету, плани спеціального фонду, плани використання бюджетних коштів, помісячні плани використання бюджетних коштів і штатні розписи затверджуються керівником відповідної вищестоящої установи.

З дня набрання чинності законом про Державний бюджет України (01 січня календарного року), згідно з пунктом 8 статті 20 БКУ, головний розпорядник бюджетних коштів розробляє та протягом 45 днів затверджує спільно з Мінфіном паспорт бюджетної програми. Правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання встановлюються Мінфіном.

Так, відповідно до пункту 6 Правил № 1098, паспорти бюджетних програм головного розпорядника затверджуються спільним наказом головного розпорядника та Мінфіну протягом 45 днів від дня набрання чинності законом про Державний бюджет України, а у випадках, визначених абзацами третім–восьмим пункту 3 розділу I Правил № 1098, – протягом двох тижнів після внесення Мінфіном відповідних змін до розпису державного бюджету.

Згідно з частиною третьою статті 48 Закону № 848 фінансування головним розпорядником бюджетних коштів окремих наукових і науково-технічних програм та проектів, виконавцями яких є установи, що належать до сфери його управління, а також надання їм грантів здійснюються у затвердженому ним порядку.

Визначення недостовірних обсягів бюджетних коштів при плануванні бюджетних показників, а також порушення порядку або термінів подання і затвердження паспортів бюджетних програм згідно з статтею 116 БКУ визнається порушенням бюджетного законодавства.

Відповідно до пункту 36 статті 116 БКУ включення недостовірних даних до звітів про виконання паспортів бюджетних програм (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі), а також порушення порядку та термінів подання таких звітів є порушенням бюджетного законодавства.

Згідно зі статтею 26 БКУ контроль за дотриманням бюджетного законодавства, спрямований на забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами, здійснюється на всіх стадіях бюджетного процесу його учасниками відповідно до цього Кодексу та іншого законодавства.

2.2.2. Виявлений стан

Г) Аудитом встановлено, що УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгпромпродуктивність», ДУ «Держгрунтохорона», ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» подано до Мінагрополітики у 2016, 2017 та 2018 роках розрахунки коштів на забезпечення їх діяльності згідно з затвердженими кошторисами. При цьому надані розрахунки не містять обґрунтувань показників видатків бюджету, спрямованих на дослідження,

прикладні наукові та науково-технічні розробки. Натомість бюджетною програмою за КПКВК 2801050 передбачено використання коштів на виконання прикладних наукових та науково-технічних розробок.

Аудитом встановлено, що видатки державного бюджету УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгропромпродуктивність», ДУ «Держґрунтохорона», ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року за КПКВК 2801050, КЕКВ 2281 «Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм» здійснюються без укладання договорів відповідно до розподілів відкритих асигнувань.

Довідково. Слід зазначити, що Інструкцією № 333 визначено, що до категорії видатків за кодом 2280 «Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм» належать видатки, передбачені на дослідження і розробки, що включають оплату різноманітних послуг, наданих згідно з укладеними договорами сторонніми установами та організаціями, до ціни яких включаються витрати установи – надавача послуг. Якщо розпорядник бюджетних коштів є безпосереднім виконавцем програм та заходів, то видатки здійснюються за відповідними кодами економічної класифікації видатків бюджету залежно від виду витрат та суті платежу.

За КЕКВ 2281 «Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм» здійснюються видатки, які забезпечують розвиток у певній галузі економіки, зокрема плата за створення науково-технічної продукції, послуги з експериментального проектування тощо, на підставі укладених договорів.

Аудитом встановлено, що науковими установами з недотриманням пунктів 2, 22 Порядку № 228 форма розрахунків не погоджена з головним розпорядником бюджетних коштів (Мінагрополітики); показники видатків бюджету, що включені до проекту кошторису, не деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.

Аналізом бюджетного запиту на 2016–2018 роки встановлено відсутність обґрунтувань необхідності передбачення видатків ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод», якому в 2016 році виділено 656,6 тис. грн бюджетних коштів, що є недотриманням статті 35 БКУ та пункту 4.12. розділу IV Інструкції № 687. Також в порушення пункту 5.3. розділу V зазначеної інструкції бюджетні запити (форма 3) на 2016, 2017 та 2018 роки не містять розрахунків додаткових видатків, які необхідні для виконання бюджетної програми.

В той же час аудитом встановлено, що обґрунтування необхідності передбачення видатків на 2016–2018 роки НДІ «Украгропромпродуктивність» містить виконання Постанови № 356, якою затверджено програму створення та постійного оновлення національної нормативної бази з праці та професійної класифікації на 2004–2007 роки, виконання заходів якої закінчилось в 2007 році.

Аудитом встановлено, що кошториси, плани асигнувань (за винятком надання кредитів з бюджету) загального фонду бюджету, плани використання бюджетних коштів та помісячні плани використання бюджетних коштів на 2016, 2017 та 2018 роки зональних та регіональних науково-дослідних центрів НДІ «Украгропромпродуктивність», які

підпорядковуюються Мінагрополітики, на загальну суму 22 623,4 тис. грн затверджені керівниками НДІ «Укراгропромпродуктивність», а не керівництвом Мінагрополітики, чим не дотримано вимоги пункту 32 Порядку № 228.

II) У 2016–2017 роках і I півріччі 2018 року на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу Мінагрополітики використано 315 045,5 тис. грн (за загальним фондом – 159 494,9 тис. грн, що становить майже 80,0 відс. плану, за спеціальним – 155 550,6 тис. грн – 80,6 відс. плану (табл. 1).

Таблиця 1

**Планування та використання коштів державного бюджету, спрямованих
Мінагрополітики на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у
сфері розвитку агропромислового комплексу
у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року**

Показники	Фонд	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Усього
Потреба у видатках згідно з бюджетними запитами, тис. грн	заг.	121 281,0	161 934,9	204 831,8	х
	спец.	37 190,0	48 538,0	55 083,9	х
Граничний обсяг бюджетних призначень згідно з бюджетними запитами, тис. грн	заг.	50 338,5	60 806,3	77 561,0	188705,8
	спец.	37 190,0	48 538,0	55 083,9	140811,9
Затверджено законами України про Державний бюджет України (із змінами), тис. грн	заг.	50 511,1	71 479,5	77 561,0	199551,6
	спец.	37 190,0	48 538,0	55 083,9	140811,9
Відсоток фінансування потреби, %	заг.	41,5	37,5	37,9	х
	спец.	100	100	100	х
План з урахуванням змін, тис. грн	заг.	50 511,1	71 479,5	77561,0	199 551,6
	спец.	50 904,9	79 183,5	62 853,2	192 941,6
Касові видатки,* тис. грн	заг.	50 503,6	71 475,4	37 515,9	159 494,9
	спец.	48 172,9	72 307,0	35 070,7	155 550,6
Повернено до державного бюджету як невикористані, тис. грн	заг.	7,5	4,1	х	11,6

*Касові видатки за 2018 рік вказано за перше півріччя.

Слід зазначити, що граничний обсяг бюджетних призначень за загальним фондом бюджетної програми за КПКВК 2801050 був встановлений на рівні 41,5 відс. потреби у видатках 2016 року, 37,5 відс. у 2017 році та 37,9 відс. у 2018 році.

Паспорти бюджетної програми за КПКВК 2801050 на 2016–2018 роки, зміни до паспорта бюджетної програми на 2016 рік затверджувались спільними наказами Мінагрополітики та Мінфіну з порушенням пункту 8 статті 20 БКУ, пункту 6 Правил № 1098 в частині недотримання термінів їх затвердження, із запізненням від 6 до 20 днів.

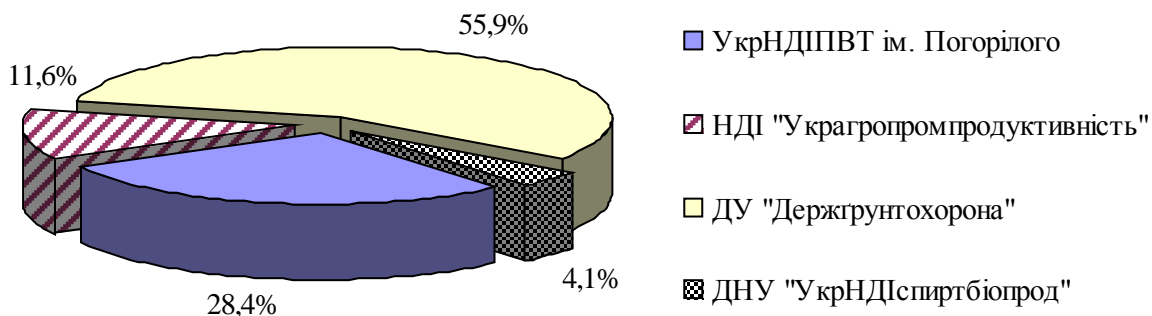
Довідково. Паспорти бюджетної програми за КПКВК 2801050 затверджені спільними наказами Мінагрополітики та Мінфіну на 2016 рік – від 09.03.2016 № 83/334, на 2017 рік – від 22.02.2017 № 86/267, на 2018 рік – від 03.03.2018 № 122/342. На підставі Закону України від 19.05.2016 № 1384-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» зміни до паспорта бюджетної програми на 2016 рік внесено наказом від 26.09.2016 № 319/842.

III) Аудитом встановлено, що у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року кошти державного бюджету за КПКВК 2801050 Мінагрополітики спрямовано 160 752,1 тис. грн на фінансування наукових установ – УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгропромпродуктивність», ДУ «Держгрунтохорона», ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод», з яких використано 159 494,9 тис. грн без затвердженого ним порядку фінансування окремих наукових та науково-технічних програм та проектів, а також надання їм грантів, що є недотриманням частини третьої статті 48 Закону № 848.

Як наслідок, кошти загального фонду державного бюджету використовувались науковими установами на заробітну плату з нарахуваннями. При цьому УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгропромпродуктивність», ДУ «Держгрунтохорона» кошти спрямовувались на виплату заробітної плати (50–100 відс.) всім працівникам, а в ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» – на заробітну плату лише трьом штатним одиницям (директор, заступник директора та головний бухгалтер) та часткову оплату комунальних послуг.

Відповідно до звітів про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 2801050 у 2016–2017 роках бюджетні кошти у сумі 242 459,0 тис. грн (загальний фонд – 121 979,0 тис. грн, спеціальний – 120 480,0 тис. грн) використані чотирма державними науковими установами з їх 27 філіями та 24 зональними та регіональними центрами. За I півріччя 2018 року вказаними вище установами використано 72 586,6 тис. грн (загальний фонд 37 515,9 тис. грн, спеціальний – 35 070,7 тис. гривень (Діаграма 2).

Діаграма 2. Структура касових видатків наукових установ, які належать до сфери Мінагрополітики, у 2016–2017 роках

IV) Як видно з діаграми 2, більшість (55,9 відс.) касових видатків за КПКВК 2801050 в 2016–2017 роках проведена ДУ «Держгрунтохорона». За цей період кошти використовувались за чотирма напрямками бюджетної програми (табл. 2).

Таблиця 2

Напрями використання коштів державного бюджету в 2016–2017 роках ДУ «Держгрунтохорона» за бюджетною програмою за КПКВК 2801050

тис. гривень

Напрями використання коштів	Рік	Затверджено паспортом			Касові видатки		
		заг.ф	спец.ф	разом	заг.ф	спец.ф	разом
Прикладні наукові дослідження з обстеження с-г угідь	2016	25767,0	2580,0	28347,0	25766,6	2975,0	28741,6
	2017	30060,0	3340,0	33400,0	30060,0	4194,4	34254,4

Напрями використання коштів	Рік	Затверджено паспортом			Касові видатки		
		заг.ф	спец.ф	разом	заг.ф	спец.ф	разом
Прикладні науково-дослідні розробки з проведення досліджень ґрунтів, якості сільськогосподарської продукції, сировини та добрив, екологічні дослідження об'єктів довкілля	2016	1003,9	18815,0	19818,9	1003,9	23423,3	24427,2
	2017	7609,7	20750,0	28359,7	7609,7	39819,5	47429,2
Утримання, облаштування майна за рахунок надходжень від плати за оренду майна бюджетних установ	2016	—	500,0	500,0	—	568,6	568,6
	2017	—	—	—	—	—	—
Витрати на господарські потреби бюджетних установ, включаючи оплату комунальних послуг за рахунок коштів, які надходять від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого)	2016	—	5,0	5,0	—	1,4	1,4
	2017	—	—	—	—	—	—
Всього		64440,6	45990,0	110430,6	64440,2	70982,2	135422,4

Аналіз використання коштів державного бюджету ДУ «Держґрунтохорона» у 2016–2017 роках за напрямками їх використання засвідчив, що 46,5 відс. (62 996,0 тис. грн) використано на прикладні наукові дослідження з обстеження сільськогосподарських угідь; 53,1 відс. (71 856,4 тис. грн) – на прикладні науково-дослідні розробки з проведення досліджень ґрунтів, якості сільськогосподарської продукції, сировини та добрив, екологічні дослідження об'єктів довкілля; 0,4 відс. (570,0 тис. грн) – на утримання, облаштування майна та на господарські потреби бюджетних установ, включаючи оплату комунальних послуг.

Фактично результативні показники за зазначеними напрямками, відповідно до звітів про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 2801050 у 2016–2017 роках, є виконаними, а саме:

- площа обстежень сільськогосподарських угідь становила 4240,6 тис. га (2016 рік – 2211,4 тис. га, 2017 рік – 2029,2 тис. га), що на 49,9 тис. га більше запланованих (4190,7 тис. га);

- кількість проведених досліджень ґрунтів, якості сільськогосподарської продукції, сировини, добрив, екологічних досліджень об'єктів довкілля фактично становила 556,4 тис. (2016 рік – 212,8 тис., 2017 рік – 343,6 тис.), що на 170,7 тис. більше запланованих (385,7 тисячі).

На виконання тематичних планів науково-дослідних робіт ДУ «Держґрунтохорона» у 2016 і 2017 роках виготовлено агрохімічних картограм площі 2 173,2 і 2 101,9 тис. га; виготовлено 37,8 і 35,0 тис. агрохімічних паспортів; досліджено якість добрив 482,4 і 307,8 тис. тонн та якість продукції 535,7 і 624,9 тис. тонн відповідно.

Слід зазначити, що частка щорічно обстежених ДУ «Держґрунтохорона» сільськогосподарських угідь від загальної кількості наявних у користуванні сільськогосподарських підприємств та селянських (фермерських) господарств за рахунок коштів загального фонду державного

бюджету у 2016–2017 роках становить лише 1,0 відс., за рахунок коштів спеціального фонду (тобто на платній основі) у 2016 році – 9,7 відс, у 2017 році – 8,8 відсотка.

Аудитом встановлено, що Автоматизована система управління ДУ «Держгрунтохорона», створення якої передбачалось Концепцією згідно з договором від 01.11.2013 № 02/30-30-10/13, укладеним з ПП «Кривбасакадемінвест», не розроблена та станом на 22.08.2018 не використовується у діяльності установи, оскільки ще на початковому етапі створення цієї системи не забезпечене чітке договірне врегулювання обов'язків виконавця (ПП «Кривбасакадемінвест») щодо завершення всіх робіт із її побудови. В результаті кошти державного бюджету у сумі 1 998,0 тис. грн, які спрямовані у 2013–2015 роках на розроблення Концепції автоматизованої системи управління ДУ «Держгрунтохорона» (498,0 тис. грн) та на виконання робіт з системно-аналітичного дослідження діяльності замовника (1 500,0 тис. грн) використані непродуктивно.

Крім того, з недотриманням вимог пункту 2 розділу II НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи» на балансі ДУ «Держгрунтохорона» станом на 01.01.2016, 01.01.2017 та 01.07.2018 на рахунку 1211 «Авторські та суміжні з ним права» обліковувалася як нематеріальні активи Концепція створення автоматизованої системи управління ДУ «Інститут охорони ґрунтів України» вартістю 415,0 тис. грн, виключні майнові права інтелектуальної власності на яку до ДУ «Держгрунтохорона» не передавались, що призвело до завищення балансової вартості нематеріальних активів на зазначену суму.

V) Аудитом встановлено, що питома вага касових видатків УкрНДШВТ ім. Л. Погорілого в структурі видатків бюджетної програми за КПКВК 2801050 в 2016–2017 роках становила 28,4 відсотка. В цей період кошти використовувались за шістьма напрямками бюджетної програми (табл. 3).

Таблиця 3

**Напрями використання коштів державного бюджету в 2016–2017 роках
УкрНДШВТ ім. Л. Погорілого за бюджетною програмою за КПКВК 2801050**

тис. гривень

Напрями використання коштів	Рік	Затверджено паспортом			Касові видатки		
		заг.ф	спец.ф	разом	заг.ф	спец.ф	разом
Прикладні науково-технічні розробки в системі інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу, машиновикористання та технічного регулювання	2016	3136,4	—	3136,4	3136,4	—	3136,4
	2017	4897,0	1525,2	6422,2	4897,0	2141,8	7038,8
Проведення випробувань для формування Державного реєстру та реєстру технічних засобів	2016	4500,4	3397,8	7898,2	4500,4	3750,7	8251,1
	2017	5796,0	10802,7	16598,7	5796,0	15114,4	20910,4
Прикладні науково-дослідні розробки з експертизи та оптимізації систем технологічних операцій і комплексів машин	2016	4334,3	—	4334,3	4328,6	—	4328,6
	2017	6605,0	3957,1	10562,1	6600,9	5528,7	12129,6

Напрями використання коштів	Рік	Затверджено паспортом			Касові видатки		
		заг.ф	спец.ф	разом	заг.ф	спец.ф	разом
Витрати на організацію додаткової (господарської) діяльності бюджетних установ	2016	—	5297,2	5297,2	—	12680,8	12680,8
	2017	—	—	—	—	—	—
Утримання, облаштування майна за рахунок надходжень від плати за оренду майна бюджетних установ	2016	—	100,0	100,0	—	181,2	181,2
	2017	—	—	—	—	—	—
Витрати на господарські потреби бюджетних установ, включаючи оплату комунальних послуг за рахунок коштів, які надходять від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого)	2016	—	5,0	5,0	—	295,0	295,0
	2017	—	—	—	—	—	—
Всього		29269,1	25085	54354,1	29259,3	39692,6	68951,9

Аналіз використання коштів державного бюджету УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого у 2016–2017 роках за напрямками їх використання засвідчив, що 42,3 відс. (29 161,5 тис. грн) використано на проведення випробувань для формування Державного реєстру та реєстру технічних засобів, 23,8 відс. (16 458,2 тис. грн) – на прикладні науково-дослідні розробки з експертизи та оптимізації систем технологічних операцій і комплексів машин, 14,8 відс. (10 175,2 тис. грн) – на прикладні науково-технічні розробки в системі інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу, машиновикористання та технічного регулювання, 19,1 відс. (13 157,0 тис. грн) – на організацію додаткової (господарської) діяльності установи, утримання, облаштування майна, господарські потреби, включаючи оплату комунальних послуг.

Відповідно до звітів про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 2801050 у 2016–2017 роках за згаданими напрямками результативні показники є виконаними, а саме:

- кількість проведених прикладних науково-дослідних розробок за рахунок коштів загального фонду:

- в системі інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу, машиновикористання та технічного регулювання, в тому числі за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки – 17 (2016 рік – 8, 2017 рік – 9), що відповідає плану, з яких завершених – 9 (2016 рік – 1, 2017 рік – 8), впроваджених – 9 (2016 рік – 3, 2017 рік – 6);

- з експертизи та оптимізації систем технологічних операцій і комплексів машин – 22 (2016 рік – 10, 2017 рік – 12), що відповідає плану, з яких 12 є завершеними, 11 – впровадженими;

- кількість проведених, завершених та впроваджених випробувань для формування Державного реєстру та реєстру технічних засобів становить 1384,0 (2016 рік – 729, 2017 рік – 655) при запланованих 1365 одиниць.

УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого у 2016–2017 роках проведено такі науково-дослідні розробки з експертизи та оптимізації систем технологічних

операцій і комплексів машин: експертиза систем різноглибинного основного обробітку ґрунту при вирощуванні зернових культур; експертиза агробіотехнологій вирощування зернових культур на основі застосування сидеральних добрив, ґрунтових та ендofітних мікроорганізмів; науково-технічна експертиза технологій виробництва продукції рослинництва з використанням засобів інтелектуалізації при різних рівнях розмірно-ресурсного забезпечення господарств; дослідження і розробка проектів оптимальних техніко-технологічних рішень для вирощування сільськогосподарської продукції на зрошенні; дослідження техніко-технологічних рішень технологій вирощування енергетичних культур та розроблення проекту біоенергетичного конвеєра з виробництва і використання твердого біопалива; розробка методичних основ екологічної оцінки агротехнологій з урахуванням вимог директив Кіотського протоколу; дослідження новітніх техніко-технологічних рішень смугового обробітку ґрунту; адаптація та експертиза ресурсоощадної технології виробництва молока з використанням роботизованих систем доїння та інші.

Довідково. Результати наукових досліджень, виконаних на випробувальних полігонах УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, лягли в основу проекту "Інтегроване управління природними ресурсами в деградованих ландшафтах Лісостепової та Степової зон України" (FAO Project ID:640633), який фінансується Глобальним екологічним фондом і виконується під егідою ФАО (термін виконання проекту: вересень 2017 року – березень 2020 року). Одним із співвиконавців науково-дослідних робіт за цим проектом є УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого.

Разом з тим УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого у 2016–2017 роках проведено дослідження ринку сільськогосподарської техніки за структурою, споживчими якостями та технічним рівнем; розроблено проекти програмних документів інноваційно-інвестиційного розвитку технічного забезпечення АПК; здійснено наукове супроводження інтенсифікації розробки та підготовки до серійного виробництва нових машин і обладнання, в тому числі на рівні регіонального машинобудування, за результатами якого внесено пропозиції щодо модернізації 120 інноваційних розробок сільськогосподарських машин та обладнання. Пропозиції щодо модернізації розробок дозволили відвернути можливу матеріальну шкоду на суму близько 200,0 млн гривень.

Аудитом встановлено, що протягом 2016–2017 років в УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого отримано дев'ять патентів на корисні моделі, власником яких є УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого та її філії.

Довідково. Відповідно до пункту 3 розділу II НП(С)БО122 «Нематеріальні активи» нематеріальний актив, який виникає в результаті розробок (чи на етапі розробок внутрішнього проекту), визнається активом за умов, якщо суб'єкт державного сектору має:

- намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, в якому він придатний для реалізації або використання;
- можливість отримання майбутніх економічних вигід або потенціалу корисності від реалізації або використання нематеріального активу;
- інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних із розробкою нематеріального активу.

Аналітичний облік на картках обліку фактичних витрат під час виконання науково-дослідних робіт УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого не здійснюється, як наслідок, достовірно визначені витрати, пов'язані з розробкою нематеріального активу, і дев'ять патентів на корисні моделі, власником яких є УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, в обліку не відображаються як нематеріальні активи, що є недотриманням пункту 40 Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затвердженого Постановою № 830. Аналогічно такий облік не ведеться в ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод», ДУ «Держґрунтохорона», НДІ «Укראгропромпродуктивність».

VI) Аудитом встановлено, що касові видатки НДІ «Укראгропромпродуктивність» в структурі видатків бюджетної програми за КПКВК 2801050 в 2016–2017 роках становили 11,6 відсотка. В цей період кошти використовувались за одним напрямом бюджетної програми (табл. 4).

Таблиця 4

**Напрямок використання коштів державного бюджету в 2016–2017 роках
НДІ «Укראгропромпродуктивність» за бюджетною програмою за КПКВК 2801050**

тис. гривень

Напрямок використання коштів	Рік	Затверджено паспортом			Касові видатки		
		заг.ф	спец.ф	разом	заг.ф	спец.ф	разом
Прикладні науково-дослідні розробки галузевих систем економічних норм і нормативів та методик для ефективного використання виробничого потенціалу агропромислового комплексу та інших наукових і аналітичних досліджень у сфері сталого розвитку агропромислового виробництва та сільських територій	2016	11112,5	2255,0	13367,5	11111,1	410,7	11521,8
	2017	16011,4	1755,0	17766,4	16011,4	614,3	16625,7
Всього		27123,9	4010,0	31133,9	27122,5	1025,0	28147,5

Аналіз виконання результативних показників відповідно до звітів про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 2801050 засвідчив, що у 2016–2017 роках кількість проведених НДІ «Укראгропромпродуктивність» прикладних науково-дослідних розробок галузевих систем економічних норм і нормативів, методик для ефективного використання виробничого потенціалу агропромислового комплексу та інших наукових і аналітичних досліджень у сфері сталого розвитку агропромислового виробництва та сільських територій становила 277 (за рахунок загального фонду – 243, спеціального – 34) при запланованій кількості 274 (за рахунок загального фонду – 243, спеціального – 31).

При цьому 105 наукових розробок (загальний фонд – 75, спеціальний – 30), що становить лише 37,9 відс. виконаних у 2016–2017 роках науково-

дослідних розробок, є завершеними, 89 науково-дослідних розробок є впровадженими (загальний фонд – 59, спеціальний – 30). Решта є перехідними, завершення яких очікується у наступні роки.

VII) Як встановлено аудитом, у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року в діях службових осіб трьох об'єктів аудиту – Луганського НДЦ, Харківського НДЦ, Центру «Степагропромпродуктивність» виявлено ознаки кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 366 «Службове підроблення» розділу XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Кримінального кодексу України, а саме:

- Луганським НДЦ наукові дослідження (16 випадків) у виробничих умовах сільськогосподарських підприємств Луганської області фактично не проводилися. Водночас його шістьма співробітниками внесено фіктивні дані до звітів щодо результатів спостережень і фотохронометражів технологічних процесів у виробничих умовах підприємств агропромислового комплексу.

Зокрема, за даними шести наукових досліджень, Луганським НДЦ здійснювалось спостереження процесів у 2017–2018 роках у виробничих умовах Приватного підприємства розплідник «Іва» Станично-Луганського району. При цьому за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань у Луганській області такий суб'єкт господарювання не зареєстрований. За інформацією Державної фіскальної служби в Луганській області (лист від 06.09.2018 № 6277/9/12-32-03-01-04) це підприємство не перебуває на обліку в органах ДФС Луганської області.

За поясненням наукового співробітника Луганського НДЦ, спостереження у виробничих умовах у Приватному підприємстві розплідник «Іва» не проводились, а для написання наукового дослідження використовувались вихідні дані інших попередніх досліджень.

Також відповідно до отриманих під час аудиту листів ТОВ «Луганський інститут селекції та технологій» (від 07.09.2018 № 5), ПАТ «Старобільський молокозавод» (від 12.09.2018 № 09/18-256), СТОВ «Воєводське» (від 10.09.2018 № 253), ПАТ «Біловодський маслоробний завод» (від 10.09.2018 № 1381), ТОВ «Сватівська олія» (від 10.09.2018 № 525) встановлені факти не проведення Луганським НДЦ наукових спостережень у виробничих умовах вказаних підприємств.

Так, за результатами дослідження нормування витрат палива мотокоси Forte БМК-2400 Power Line у виробничих умовах ТОВ «Сватівська олія» Сватівського району Луганської області встановлено, що вказана мотокоса у виробничих умовах товариства не використовувалась у зв'язку з її відсутністю. Разом з тим це дослідження відображене у Звіті про науково-дослідну роботу за 2016 рік, оприлюдненому на офіційному веб-сайті НДІ «Украгропромпродуктивність».

Витрати робочого часу наукових співробітників Луганського НДЦ на наведені вище дослідження, за розрахунками, становили 134 людино-дні,

обсяг нарахованої і виплаченої за цей час заробітної плати – 35,5 тис. грн, обов'язкових платежів до бюджету (ЄСВ) – 7,8 тис. гривень. Крім того, цим працівникам за якісне виконання тематичного плану виплачено стимулюючі виплати (премії) у розмірі 26,9 тис. гривень.

- У Харківському НДЦ відсутні будь-які документи (договори, листування, накази про направлення працівників на підприємства для проведення досліджень тощо, у тому числі в електронному вигляді), які підтверджують проведення досліджень, спостережень, умов перебування його працівників на території підприємств, вказаних в документах про проведення наукових досліджень. Відповідно до інформації, наданої цими підприємствами, факт проведення наукових досліджень не підтверджено.

Зокрема, за запитами територіального управління Рахункової палати по Харківській, Сумській та Полтавській областях щодо підтвердження факту проведення Харківським НДЦ наукових досліджень на території окремих підприємств станом на 28.09.2018 отримано відповіді про відсутність будь-якого співробітництва від ТОВ «СП Агротон» (лист від 24.09.2018 № 2409), ТОВ «Богодухівський молзавод» (лист від 20.09.2018 № 257), ТОВ «Ранок» (лист від 19.09.2018 № 19/09/01), ПАОП «Промінь» (лист від 28.09.2018 б/н), тобто факт проведення наукових досліджень не підтверджено.

Під час проведення аудиту встановлено, що одним із місць виконання наукових досліджень є ТОВ «Форс-С» (Код ЄДРПОУ 33677317), яке здійснює лише діяльність з обслуговування спортивних об'єктів, готелів і подібних заходів тимчасового розміщення, а отже, не належить до сфери АПК. Згідно з матеріалами Харківського НДЦ на базі цього підприємства проводились дослідження за темою «Розроблення економічних нормативних систем ефективного та раціонального використання виробничих та трудових ресурсів у галузях АПК, у т. ч. норми витрат матеріалів та праці на новітні технології: паливно-мастильні матеріали для будівельної техніки та засобів малої механізації».

Довідково. У 2016 році проведено розрахунок тимчасових лінійних норм витрат палива на роботу гусеничного міні-навантажувача JOHN DEERE CT322 та на мото-годину роботи гусеничного бульдозера JOHN DEERE 650J; у 2017 році – розрахунок тимчасових лінійних норм витрат палива на роботу бульдозера Б10М.0111-ЕН і трактора МТЗ-1025.2 Беларусь, газонокосарок Groundsmaster 3280-D моделі 30345, Groundsmaster 3150-Q з комплектом захисту від самоперекидання моделі 04358; у I півріччі 2018 року – розрахунок норми витрат палива на роботу трактора JOHN DEERE 5205 Tractors.

За повідомленням ТОВ «Форс-С» (лист від 20.09.2018 № 42), у зазначений період роботи Харківського НДЦ проводили спостереження за наявною на цьому підприємстві спеціальною технікою. Всі домовленості відбувались у телефонному режимі.

За поясненням директора Харківського НДЦ, у зв'язку з тим, що переважна більшість підприємств перебуває у приватній власності, офіційно провести необхідні спостереження майже неможливо. Тому останніми роками спеціалісти установи у приватному порядку домовляються з економістами підприємств для проведення спостережень в обмін на

результати спостережень та економічні висновки. Такий порядок роботи пояснюється тим, що не визначені базові підприємства для проведення спостережень.

- У Центрі «Степагропромпродуктивність» встановлено факти документального непідтвердження проведення 15 досліджень за сімома суб'єктами господарювання, із яких два в період, вказаний у листах виконання спостережень, припинили свою діяльність. Розрахункові витрати робочого часу наукових співробітників установи на вище наведені дослідження становили 131 людино-день, обсяг нарахованої і виплаченої заробітної плати – 37,1 тис. гривень.

Так, за даними трьох спостережень установою проводилися роботи у жовтні 2016 року і березні-квітні 2017 року в ТОВ «Дніпротрансбуд 2007», який припинив свою діяльність 01.09.2016; за даними чотирьох спостережень проводилися роботи у 2017 році в Фермерському господарстві «Перемога КВІ» Дніпровського району, яке припинило свою діяльність 28.07.2011.

Крім того, у 2016–2017 роках Центром «Степагропромпродуктивність» виконувались 16 досліджень на підставі укладених договорів на платній основі (спеціальний фонд). Проте ці дослідження включено до тематичних планів за рахунок коштів загального фонду. Витрати робочого часу наукових співробітників установи, за розрахунками, становили 63 людино-дні, а обсяг нарахованої і виплаченої заробітної плати – 18,5 тис. гривень.

VIII) Аудитом встановлено, що у структурі видатків бюджетної програми за КПКВК 2801050 2016–2017 років найменшу частку займають касові видатки ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» – 4,1 відсотка. За цей період кошти використовувались за одним напрямом бюджетної програми (табл. 5).

Таблиця 5

**Напрямок використання коштів державного бюджету в 2016–2017 роках
ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» за бюджетною програмою за КПКВК 2801050**

тис. гривень

Напрямок використання коштів	Рік	Затверджено паспортом			Касові видатки		
		заг.ф	спец.ф	разом	заг.ф	спец.ф	разом
Прикладні наукові та науково-технічні розробки та послуги у сфері розвитку спиртової галузі, виробництва алкогольних та безалкогольних напоїв, оцінки відповідності та розроблення галузевих норм і нормативів	2016	656,6	4185,0	4841,6	656,6	3886,3	4542,9
	2017	500,4	6408,0	6908,4	500,4	4893,9	5394,3
Всього		1157,0	10593,0	11750,0	1157,0	8780,2	9937,2

Аналіз виконання результативних показників відповідно до звітів про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 2801050 засвідчив, що у 2016–2017 роках кількість виконаних ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» прикладних наукових і науково-технічних розробок у сфері спиртової та лікєро-горілчаної галузей становила 168 (загальний фонд – 12, спеціальний – 156), з яких у 2016 році – 83 (загальний фонд – 6, спеціальний – 77), у 2017 році 85 (загальний фонд – 6, спеціальний – 79).

При цьому 151 наукова і науково-технічна розробка є завершеною і

впровадженою (загальний фонд – 12, спеціальний – 139), з яких у 2016 році – 68 (6; 62), у 2017 році – 83 (6; 77) відповідно.

Проте, як встановлено аудитом, результативні показники продукту, ефективності та якості, відображені у паспортах та звітах про виконання паспортів бюджетної програми станом на 01.01.2017 та 01.01.2018 за КПКВК 2801050 за напрямом використання бюджетних коштів «Прикладні наукові та науково-технічні розробки та послуги у сфері розвитку спиртової галузі, виробництва алкогольних та безалкогольних напоїв, оцінки відповідності та розроблення галузевих норм і нормативів», є недостовірними, що свідчить про недотримання норм пункту 5 статті 22 БКУ, пункту 7 Загальних вимог № 1536 і відповідно до пункту 36 статті 116 БКУ є порушенням бюджетного законодавства.

Зокрема, у 2016–2017 роках виконання за рахунок загального фонду державного бюджету передбачених тематичними планами та паспортами бюджетної програми 12-ти розробок (2016 рік – 6, 2017 рік – 6) фактично установою не здійснювалось. Усі наукові розробки у цей період ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» виконувались шляхом укладання відповідних договорів із замовниками на платній основі, а кошти державного бюджету у сумі 1 157,0 тис. грн, передбачені на виконання наукових розробок, використані на заробітну плату трьом штатним одиницям (директора, заступника директора та головного бухгалтера) і часткову оплату комунальних послуг.

Крім того, в 2018 році ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» виконувались три прикладні наукові та науково-технічні розробки загальною вартістю 764,0 тис. грн, у тому числі у 2018 році – 542,9 тис. гривень. При цьому відповідно до планової калькуляції цих наукових розробок до витрат на оплату праці включено заробітну плату тих наукових працівників, які безпосередньо виконують наукові розробки, до адміністративних витрат віднесено витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу, відділів бухгалтерського, планового, юридичного, матеріального та експлуатаційно-технічного забезпечення.

Як встановлено аудитом, фактично виконання у 2018 році трьох наукових розробок здійснювалось відповідними науковими працівниками. Проте кошти загального фонду державного бюджету у сумі 265,6 тис. грн використані на заробітну плату з нарахуваннями директору, заступнику директора та головному бухгалтеру, що не є прямими витратами на створення наукової та науково-технічної продукції, а відносяться до адміністративних витрат. Отже, кошти загального фонду державного бюджету за КПКВК 2801050 у сумі 1 422,6 тис. грн (2016 рік – 656,6 тис. грн, 2017 рік – 500,4 тис. грн, I півріччя 2018 року – 265,6 тис. грн) використані непродуктивно.

Довідково. ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року на виконання замовлень надавались послуги з виробництва і постачання випробувальним лабораторіям підприємств-виробників спиртовмісної продукції, випробувальним лабораторіям різних відомств України стандартних типових розчинів та градувальних

сумішей для випробування спиртовмісних рідин; виконання випробувань із встановлення фактичного виходу спирту етилового ректифікованого; випробування спиртовмісної, харчової та сільськогосподарської продукції, води питної і підготовленої, основних та допоміжних матеріалів на відповідність чиним нормативним документам; виконувалась експертиза рецептур та іншої технічної документації на нові види горілок та лікеро-горілчаных напоїв. Крім того, виконувались роботи з розроблення проектів технічних умов, збірників положень, інструкцій, методичних рекомендацій, виробничих технологічних регламентів тощо.

Аудитом встановлено, що ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» у 2016 році, з недотриманням вимог статті 179 Господарського кодексу України та пункту 1.1 Порядку та умов надання платних послуг бюджетними науковими установами⁶, затвердженого спільним наказом Міносвіти, Мінфіну та Мінекономрозвитку від 01.12.2003 № 798/657/351, були надані платні послуги в сумі 546,2 тис. грн за відсутності укладених договорів з юридичними та фізичними особами.

Послуги здійснювались ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» на підставі рахунків на оплату, які надавались замовникам цих послуг, згідно з якими до послуг установи віднесено редагування рецептур, визначення вмісту радіонуклідів, токсичних елементів, розрахунок поживності спиртних напоїв тощо.

Крім того, ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» з недотриманням статей 180, 189 Господарського кодексу України та пункту 1.1. вказаного Порядку та умов надання платних послуг бюджетними науковими установами у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року виконувалося 156 договорів на загальну суму 3 744,3 тис. грн з юридичними особами без зазначення в них розміру оплати за надану послугу (ціни договору).

Згідно з умовами цих договорів вартість кожної послуги визначалась відповідно до письмового листа-заявки замовника та вказувалась у рахунку на оплату відповідної послуги. Загальна вартість послуг визначалась сукупною кількістю всіх виставлених рахунків за період дії цього договору.

IX) Аудитом встановлено, що в УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгропромпродуктивність» не оприлюднювались додатки до річних планів закупівель на 2017–2018 роки на веб-порталі Уповноваженого органу з питань закупівель, а в ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» – також річний план закупівель, чим порушено вимоги статті 4 Закону № 922. За фактом неоприлюднення інформації щодо закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти відповідно до вимог законодавства на заступника директора УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого (голову тендерного комітету), заступника директора НДІ «Украгропромпродуктивність» (голову комітету з конкурсних торгів), заступника директора з наукової роботи ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод»

⁶ Підставою для надання платних послуг є договір з фізичною або юридичною особою, у якому визначається порядок надання послуги, розмір та терміни оплати за надану послугу; заява фізичної особи. У разі неякісного виконання або невиконання послуги внесені кошти підлягають обов'язковому поверненню фізичній (юридичній) особі, яка оплатила послугу.

(голову тендерного комітету) складено протоколи про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 164-14 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Х) Заходами зовнішнього фінансового контролю, проведеними в межах аудиту, були охоплені 17 територіальних підрозділів наукових установ (10 філій та сім зональних і регіональних науково-дослідних центрів), які виступили виконавцями науково-дослідних робіт із загальним обсягом планових видатків у сумі 80 203,0 тис. грн, з яких використано 68 146,3 тис. гривень. За результатами заходів контролю, проведених в межах аудиту, встановлені факти недотримання нормативно-правових та законодавчих актів під час використання бюджетних коштів на загальну суму 2 128,8 тис. грн та непродуктивного їх використання – 611,7 тис. гривень. Крім того, при плануванні видатків бюджетної програми за КПКВК 2801050 в окремих випадках розпорядниками бюджетних коштів допущено недотримання нормативно-правових та законодавчих актів на загальну суму 6 968,6 тис. гривень.

Інформація про встановлені порушення законодавства під час планування та використання у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року бюджетних коштів територіальними підрозділами наукових установ наведена у додатку 1.

2.2.3. Рекомендації

1. При плануванні бюджетних коштів на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки Мінагрополітики та державним науковим установам, які належать до сфери його управління, дотримуватись вимог БКУ, Порядку № 228, та Інструкції № 333.

2. При складанні паспорта бюджетної програми та звіту про його виконання дотримуватись вимог БКУ, Загальних вимог № 1536.

3. Затвердити порядок фінансування окремих наукових та науково-технічних програм і проектів, а також надання їм грантів, виконавцями яких є установи, що належать до сфери управління Мінагрополітики, та здійснювати фінансування відповідно до нього.

4. Державним науковим установам Мінагрополітики забезпечити належний облік нематеріальних активів, отриманих в результаті виконання досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок за рахунок бюджетних коштів.

5. Мінагрополітики посилити контроль за підготовкою та укладанням науковими установами договорів з метою забезпечення їх комплексного і системного виконання та отримання передбаченого договорами продукту (результату).

6. За результатами проведеного аудиту про виявлені ознаки кримінальних правопорушень пропонується повідомити правоохоронні органи, з направленням відповідних матеріалів.

2.3. Виконання досліджень, прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу здійснювалося у 2016–2017 роках без визначення Мінагрополітики пріоритетних напрямів розвитку науки.

Мінагрополітики в 2016–2017 роках накази про формування тематики замовлення з визначенням строків і порядку подання заявок на виконання замовлення в межах передбачених їм на цю мету видатків державного бюджету не видавались, що є недотриманням пункту 6 Порядку № 1084. Мінагрополітики також не забезпечено проведення наукової та науково-технічної експертизи заявок на виконання замовлення. Відповідно тематичні плани замовлення на виконання прикладних наукових досліджень і науково-технічних розробок Мінагрополітики в 2016–2017 роках не складались, не затверджувались та з Міністерством науки і освіти не погоджувались, чим не дотримано вимоги пунктів 6 та 7 Порядку № 1084.

Замовлення на виконання наукових досліджень і науково-технічних розробок установами, що належать до сфери управління Мінагрополітики, в 2016–2017 роках здійснювалося без затвердження Мінагрополітики порядку, чим не дотримано вимоги пункту 8 Порядку № 1084.

Стан виконання прикладних наукових та науково-технічних розробок шляхом проведення планових і позапланових перевірок Мінагрополітики протягом 2016–2018 років не контролювався.

Мінагрополітики не забезпечило оптимальне співвідношення обсягів фінансування замовлення на відповідних стадіях наукових досліджень, проектних і конструкторських робіт, що є недотриманням пункту 11 Порядку № 1084. Вартість розробок на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки, які виконувались державними науковими установами Мінагрополітики, не визначалась.

Установлений Мінагрополітики механізм фінансування завдань не забезпечує максимально ефективного використання виділених коштів та не враховує матеріально-технічних можливостей, змісту та строків виконання замовлення.

2.3.1. Законодавча база

Правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності, що створюють умови для провадження наукової і науково-технічної діяльності, задоволення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку шляхом взаємодії освіти, науки, бізнесу та влади, визначені Законом № 848.

Механізм формування головним розпорядником бюджетних коштів (далі – замовник) тематики фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, окремих їх етапів у межах визначеного замовникам для цього обсягу видатків державного бюджету та їх проведення на засадах державного

замовлення (далі – замовлення) в 2016–2017 роках визначався Порядком № 1084⁷.

Відповідно до пункту 4 Порядку № 1084 замовник на підставі результатів наукової та науково-технічної експертизи заявок на виконання замовлення, аналізу перспектив розвитку світової та вітчизняної науки і техніки у відповідних галузях, прогнозів кон'юнктури світового ринку наукоємної продукції та суспільної потреби у нових наукових знаннях, сучасних технологіях і товарній продукції визначають тематику замовлення.

Разом з тим пункт 6 Порядку № 1084 зобов'язує замовників щороку видавати накази про формування тематики замовлення з визначенням строків і порядку подання заявок на виконання замовлення в межах передбачених їм на цю мету видатків державного бюджету.

Слід зазначити, що відповідно до пункту 8 Порядку № 1084 замовлення на виконання наукових досліджень і науково-технічних розробок установами, що належать до сфери управління головного розпорядника бюджетних коштів, здійснюється згідно із затвердженим замовником порядком.

Згідно з пунктом 11 Порядку № 1084 замовник забезпечує оптимальне співвідношення обсягів фінансування замовлення на відповідних стадіях наукових досліджень, проектних і конструкторських робіт, у тому числі фундаментальних досліджень, прикладних розробок та експериментально-промислових випробувань результатів замовлення, з послідовним збільшенням обсягів фінансування від менш витратних до більш витратних проектів.

Стан виконання замовлення контролюється замовником шляхом проведення планових та позапланових перевірок (пункт 12 Порядку № 1084).

2.3.2. Виявлений стан

І) Аудитом встановлено, що Мінагрополітики в 2016–2017 роках накази про формування тематики замовлення з визначенням строків і порядку подання заявок на виконання замовлення в межах передбачених їм на цю мету видатків державного бюджету не видавались, що є недотриманням пункту 6 Порядку № 1084. Мінагрополітики також не забезпечено проведення наукової та науково-технічної експертизи заявок на виконання замовлення. У зв'язку з цим тематичні плани замовлення на виконання прикладних наукових досліджень і науково-технічних розробок Мінагрополітики в 2016–2017 роках не складались, не затверджувались та з Міністерством науки і освіти не погоджувались, чим не дотримано вимоги пунктів 6 та 7 Порядку № 1084.

У 2018 році Мінагрополітики за висновками наради з обговорення звіту про результати державного фінансового аудиту виконання бюджетних

⁷ У 2018 році діяв Порядок формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 13.

програм Мінагрополітики за період з 01.01.2015 по 01.07.2017 (проведений Державною аудиторською службою України) під головуванням Заступника Міністра аграрної політики та продовольства України Ковальної О. В. від 23.01.2018 визначено перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок у сфері агропромислового виробництва та сільського розвитку на період до 2020 року для бюджетних наукових установ і розміщено його на офіційному веб-сайті міністерства.

Як наслідок, кошти державного бюджету, спрямовані Мінагрополітики на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу, використовувались без додержання принципів:

- узгодження послідовності етапів виконання замовлення з одержанням конкретних результатів, спрямованих на досягнення чітко визначених завдань, створення кінцевої наукоємної продукції, конкурентоспроможної за якістю і ціновими показниками та доступної для споживачів;

- неперервності етапів виконання замовлення з метою забезпечення прикладного застосування одержаних результатів;

- спрямування результатів виконання замовлення на скорочення строку освоєння конкурентоспроможних технологій і здешевлення процесу виробництва імпортозамінної продукції;

- забезпечення високої наукоємності та високого рівня корисності для держави і суспільства кінцевих результатів замовлення, а також, за погодженням із замовником, швидкого доведення одержаних нових наукових знань і розробок до суб'єктів господарювання, що здійснюватимуть їх практичне застосування у відповідних сферах суспільного виробництва.

Разом з тим замовлення на виконання наукових досліджень і науково-технічних розробок у 2016–2018 роках здійснювалося без затвердження Мінагрополітики порядку замовлення на виконання наукових досліджень і науково-технічних розробок установами, що належать до сфери управління головного розпорядника бюджетних коштів, чим не дотримано вимоги пункту 8 Порядку № 1084.

II) Наказом Мінагрополітики від 08.02.2016 № 31 «Про науково-експертну раду Міністерства аграрної політики та продовольства України» утворено науково-експертну раду Міністерства аграрної політики та продовольства України (далі – Рада) та затверджено положення про неї.

Згідно з положенням Рада є дорадчим консультативно-експертним органом Мінагрополітики і призначена для розгляду наукових рекомендацій та інших пропозицій щодо розвитку головних напрямів науки і техніки у сфері агропромислового комплексу, а також обговорення найважливіших програм в аграрній галузі.

Основними завданнями Ради є: науково-експертне обґрунтування політики у сферах сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави, охорони прав на сорти рослин, тваринництва, рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства та безпеки мореплавства суден флоту

рибного господарства, лісового та мисливського господарства, ветеринарної медицини, безпеки та окремих показників якості харчових продуктів, у сферах карантину та захисту рослин, насінництва та розсадництва, використання і охорони земель сільськогосподарського призначення; розгляд пріоритетних напрямків науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт міністерства; розгляд наукових рекомендацій за основними напрямками розвитку науки і техніки, висновків незалежної експертизи з питань формування прикладних досліджень, розподілу та освоєння бюджетних та позабюджетних коштів і технічних ресурсів, рівня проведення завершених розробок.

Рада відповідно до покладених на неї завдань:

- готує та надає наукові рекомендації за пріоритетними напрямками науково-технічного розвитку галузей та щодо механізмів ефективного використання коштів;

- розглядає і рекомендує до впровадження державні та регіональні програми розвитку науки і техніки, ринкові системи освоєння досягнень науково-технічного прогресу;

- рекомендує до впровадження системи інформаційного забезпечення товаровиробників з врахуванням розвитку, перспективних інформаційних технологій на державному і регіональному рівнях управління агропромисловим виробництвом;

- розглядає пропозиції з формування пріоритетів розвитку галузей агропромислового виробництва, харчової, переробної та інших галузей щодо створення конкурентоспроможного ринку наукової продукції;

- проводить аналіз виконання державних та регіональних цільових науково-технічних програм;

- проводить оцінку заявок на виконання наукових, науково-технічних робіт та визначає тематику наукових досліджень;

- надає пропозиції щодо пріоритетів розвитку аграрної науки тощо.

Основною формою роботи Ради є засідання. Засідання проводиться не рідше одного разу на рік, засідання секцій Ради – один раз на квартал.

Для розгляду на засіданні Ради (секції) направляються пропозиції, які впливають із закінчення науково-дослідних, дослідно-конструкторських і дослідно-проектних робіт або їх самостійних етапів, результатів наукового узагальнення виробничого вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Пропозиції до плану засідання Ради вносяться департаментами та іншими структурними підрозділами міністерства. План засідання та рішення Ради затверджується її головою.

Рішення Ради (секцій) з важливих питань агропромислового виробництва, харчової, переробної та інших галузей можуть бути реалізовані шляхом видання наказу міністерства.

Аудитом встановлено, що у 2016–2017 роках засідання науково-експертної ради Мінагрополітики та її секцій не проводились, план засідань Ради не складався, оцінка заявок на виконання наукових, науково-технічних робіт не проводилась, тематики наукових досліджень не визначались, наукові

рекомендації за пріоритетними напрямками науково-технічного розвитку галузей та щодо механізмів ефективного використання коштів не готувались та не надавались. Не надавались також пропозиції щодо пріоритетів розвитку аграрної науки.

У 2018 році секціями землеробства та механізації; продовольства; аграрної економіки науково-експертної ради Мінагрополітики проведені засідання, на яких розглянуто результати наукових досліджень, наукових розробок за 2017 рік та здійснено обговорення (схвалення) проектів тематичних планів на 2018 рік.

Організаційна схема фінансування, виконання досліджень та науково-технічних розробок державними науковими установами Мінагрополітики в 2016–I півріччі 2018 років наведена на рис. 1.

Рис. 1. Організаційна схема фінансування, виконання досліджень та науково-технічних розробок державними науковими установами Мінагрополітики в 2016–I півріччі 2018 років

Водночас аудитом встановлено, що стан виконання замовлення шляхом проведення планових та позапланових перевірок Мінагрополітики протягом в 2016–I півріччя 2018 років не контролювався.

Аудитом встановлено, що вартість розробок на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки, які виконувались державними науковими установами Мінагрополітики, не визначались, тобто

Мінагрополітики не забезпечило оптимальне співвідношення обсягів фінансування замовлення на відповідних стадіях наукових досліджень, проектних і конструкторських робіт, що є недотриманням пункту 11 Порядку № 1084.

Таким чином, визначений Мінагрополітики механізм фінансування завдань не забезпечує максимально ефективного використання виділених коштів та не враховує матеріально-технічних можливостей, змісту та строків виконання замовлення.

2.3.3. Рекомендації

Мінагрополітики забезпечити:

формування та затвердження тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету;

контроль за відповідністю визначених розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня наукових (науково-технічних) робіт затвердженій ним тематиці.

3. ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕ ФІНАНСУЮТЬСЯ МІНАГРОПОЛІТИКИ, ЩО ПРИЗВОДИТЬ ДО ВТРАТИ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА НЕ СПРИЯЄ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

3.1. На сьогодні втрачається наявний науковий потенціал державних наукових установ, підпорядкованих Мінагрополітики, знижується рівень їх матеріально-технічного забезпечення. Як наслідок, не забезпечується належне виконання функцій і завдань, які стоять перед Мінагрополітики та науковими установами у сфері науково-технічної діяльності, підготовки наукових кадрів, що не сприяє розвитку агропромислового комплексу в цілому.

Згідно з паспортами бюджетної програми за КПКВК 2801050 на 2016–2018 роки бюджетні кошти на підготовку наукових кадрів не планувались та не виділялись. Державне замовлення на підготовку наукових кадрів не здійснювалось. При цьому кількість наукових кадрів у 2018 році порівняно з 2013 роком зменшилась на 46,6 відс., зокрема, докторів наук – на 13,0 відс., кандидатів наук – на 15,8 відсотків.

Матеріально-технічне забезпечення наукових установ перебуває в незадовільному стані. Зменшуються можливості проведення державних приймальних випробувань нових зразків технічних засобів для АПК.

Управлінські рішення Мінагрополітики щодо розпорядження державним майном, а саме майном балансоутримувача УкрНДІагропроект, спричинили щорічне додаткове навантаження на державний бюджет у сумі 800,0 тис. гривень. На час проведення аудиту питання з визначення в натурі державної частки майна у майні об'єднання «УкрНДІагропроект», яка становить 15,1 відс. загальної площі будинку, та передачі її на баланс НДІ «Украгропромпродуктивність» не вирішено та потребує термінового прийняття відповідних управлінських рішень з боку Мінагрополітики.

Окремими науковими установами не оформлено речові права на земельні ділянки, права власності, користування земельними ділянками; на приміщення державної форми власності, які знаходяться у користуванні, та не внесено до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, що створює ризики втрати державного майна.

3.1.1. Законодавча база

Наукова установа з метою перепідготовки наукових працівників та спеціалістів може здійснювати навчання за програмами післядипломної освіти в установленому порядку, а також утворювати спільно з університетами, академіями, інститутами спеціалізовані кафедри для підготовки фахівців за кваліфікаційним рівнем магістра та (або) доктора філософії.

Відповідно до статті 7 Закону № 848 складовими матеріально-технічної бази наукових установ є будівлі, споруди, земельні ділянки, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інші матеріальні цінності, нематеріальні активи.

Землекористування та реалізація прав власника земельних ділянок, у тому числі набуття відповідних прав на землю, здійснюються науковими установами відповідно до земельного законодавства.

Земельні ділянки передаються державним і комунальним науковим установам у постійне користування у порядку, передбаченому Земельним кодексом України, і не можуть бути вилучені (припинено право постійного користування земельною ділянкою) за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування без згоди власника (власників) або уповноваженого ним (ними) органу чи Президії Національної академії наук України або національних галузевих академій наук.

Право власності та інші речові права на нерухомі речі, обтяження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення підлягають державній реєстрації (стаття 182 Цивільного кодексу України).

Право власності на земельну ділянку, а також право постійного користування та право оренди земельної ділянки виникають з моменту державної реєстрації цих прав (стаття 125 Земельного кодексу України).

Право власності, користування земельною ділянкою оформлюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (стаття 126 Земельного кодексу України).

Відповідно до статті 11 Закону № 848 з метою визначення ефективності діяльності наукових установ проводиться їх державна атестація. Для наукових установ державної, комунальної форм власності, а також наукових установ, у статутних капіталах яких є частка, що належить державі, державна атестація проводиться в обов'язковому порядку не менше одного разу на п'ять років.

3.1.2. Виявлений стан

І) Аудитом встановлено, що відповідно до паспортів бюджетної програми за КПКВК 2801050 на 2016–2018 роки кошти за напрямом

бюджетної програми «Підготовка наукових кадрів» не виділялись, оскільки державне замовлення на підготовку наукових кадрів не здійснювалось.

Наукові установи агропромислового комплексу мають великий потенціал для створення наукоємної продукції, проте за останні роки спостерігаються негативні тенденції в матеріально-технічному та кадровому їх забезпеченні (табл. 6).

Таблиця 6

Забезпечення державних наукових установ, які були об'єктами аудиту, науковими кадрами протягом 2013–2017 років

Показники	Станом на				
	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018
Штатна чисельність працівників, шт. од.	2341,5	2234	1620	1344	1344
Фактична чисельність працівників, чол.	2192	2108	1371	1287	1286
Кількість наукових кадрів, усього	552	506	345	300	295
у тому числі:					
- кандидатів наук	57	53	44	49	48
- докторів наук	12	10	10	11	11
Академіків	1	1	1	1	1
Членів-кореспондентів	6	6	5	5	5

Аналіз забезпечення наукових установ науковими кадрами засвідчив, що протягом 2013–2017 років спостерігається значне зменшення як штатної, так і фактичної чисельності працівників відповідно на 997,5 од. (42,6 відс.) і 906 од. (41,3 відсотка). При цьому кількість наукових кадрів зменшилась на 46,6 відс., зокрема, докторів наук – на 13,0 відс., кандидатів наук – на 15,8 відсотка.

Інформацію щодо забезпеченості науковими кадрами державних наукових установ – ДУ «Держґрунтохорона», УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгропромпродуктивність», ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод» у 2013–2017 роках наведено у додатку 2.

II) Аудитом встановлено, що відповідно до наказу Держінформнауки від 01.10.2012 № 175 «Про затвердження результатів атестації бюджетних наукових установ» атестовано на термін до 01.10.2017 з рейтинговою оцінкою 301 бал НДІ «Украгропромпродуктивність», 388 балів – ДНУ «УкрНДІспиртбіопрод», 327 балів – УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого та 310 балів – ДУ «Держґрунтохорона».

Постановою № 288 продовжено строк державної атестації наукових установ до 30.11.2018.

Разом з тим аудитом встановлено, що п'ять зональних центрів (Лісостеповий, Степовий, Поліський, Західний, Південний) та 20 регіональних центрів НДІ «Украгропромпродуктивність» (Черкаський, Полтавський, Хмельницький, Київський, Харківський, Донецький, Луганський, Кіровоградський, Волинський, Рівненський, Чернігівський, Сумський, Івано-Франківський, Закарпатський, Чернівецький, Львівський, Одеський,

Миколаївський, Запорізький, Херсонський), які є державними бюджетними науковими установами, не проходили обов'язкової державної атестації.

Слід зазначити, що державна атестація наукової установи проводиться з метою визначення стану забезпечення науковими і науково-технічними кадрами; матеріально-технічної бази; якості наукової і науково-технічної діяльності; також надається оцінка ефективності наукової і науково-технічної діяльності відповідно до завдань наукової установи.

Довідково. Результати державної атестації наукових установ використовуються органами, до сфери управління (відання) яких вони належать, під час: 1) планування обсягу видатків державного бюджету для забезпечення діяльності таких наукових установ; 2) формування тематики наукових досліджень та науково-технічних розробок таких наукових установ; 3) розгляду питання продовження (дострокового розірвання) контракту з керівником наукової установи; 4) розгляду питання щодо реорганізації, ліквідації наукової установи.

III) На час проведення аудиту матеріально-технічне забезпечення наукових установ перебуває в незадовільному стані. Зокрема, зменшуються можливості проведення державних приймальних випробувань нових зразків технічних засобів для АПК. Так, Миргородська філія УкрНДІТВП ім. Л. Погорілого, яка була однією із уповноважених організацій на проведення державних приймальних випробувань нових зразків технічних засобів для АПК, результати яких використовують для прийняття рішення про включення нових зразків технічних засобів до Державного реєстру технічних засобів для агропромислового комплексу, є ліквідованою.

Довідково. Відповідно до листа УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого від 29.01.2015 № 1-40 щодо надання дозволу на проведення скорочення співробітників Інституту та погодження ліквідації Миргородської філії у 2014 році у зв'язку із зменшенням фінансування на 30 відс. оптимізовано напрями роботи і структуру інституту. У Миргородській філії, зокрема, чисельність працівників зменшена до 11 осіб.

Загальне фінансування інституту за два останні роки становить 49 відс. мінімальної потреби, що вимагає повторного проведення оптимізації структури інституту, зокрема ліквідацію окремих підрозділів.

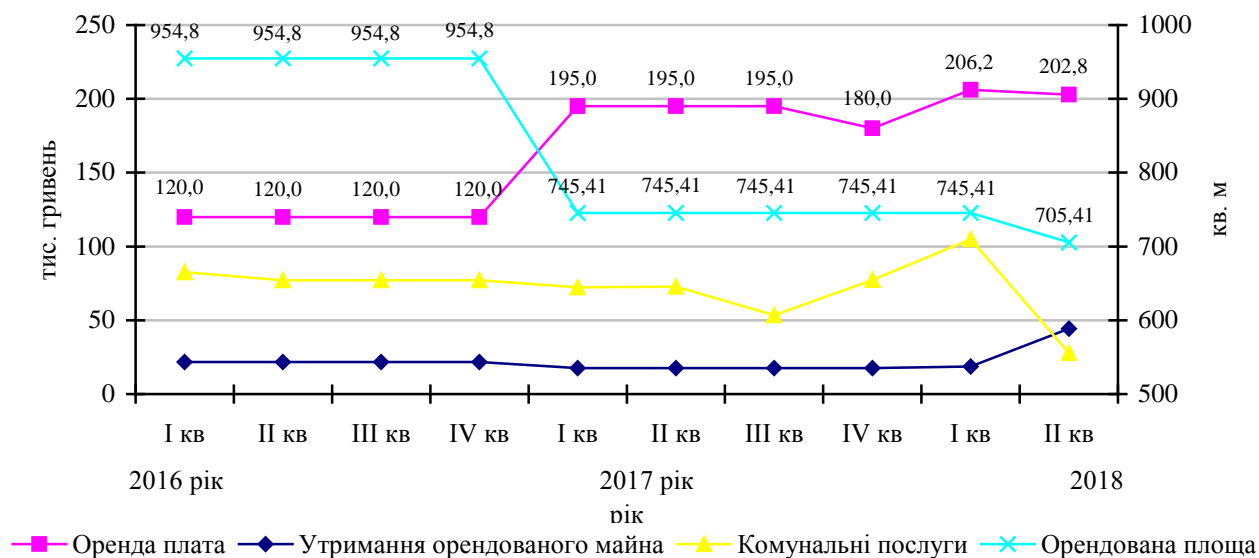
Крім того, аналіз витрат НДІ «Украгропромпродуктивність» на оренду нежитлових приміщень, відшкодування витрат з утримання орендованого майна, наданих комунальних послуг засвідчив зростання витрат на оренду нежитлових приміщень у 2018 році на 26,8 відс. порівняно з 2016 роком, що пов'язано зі збільшенням щомісячної орендної плати за 1 кв. м у 2,3 раза, з 41,9 до 95,8 гривні. При цьому площа орендованих НДІ «Украгропромпродуктивність» приміщень скоротилася на 26,1 відс., з 954,8 до 705,41 кв. метра.

Слід зазначити, що в II кварталі 2018 року стрімко збільшилися (в 2,5 раза) витрати з утримання орендованого нерухомого майна з 8,37 грн за 1 кв. м на місяць до 20,94 гривні.

Всього за період 2016–2017 років та I півріччя 2018 року НДІ «Украгропромпродуктивність» сплачено 1 654,0 тис. грн орендної плати, з яких 1 474,0 тис. грн – УкрНДІагропроект, в статуті якого є частка державної власності (15,1 відсотка) (Діаграма 3).

Довідково. Відповідно до пункту 10 Методики розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.1995 № 786, розмір річної орендної плати за оренду нерухомого майна бюджетними організаціями, які утримуються за рахунок державного бюджету, становить 1 гривню.

Діаграма 3. Динаміка витрат НДІ «Укראгропромпродуктивність» на оренду нежитлових приміщень, відшкодування витрат з утримання орендованого майна, наданих комунальних послуг

НДІ «Укראгропромпродуктивність» листом від 18.11.2009 № 126/01-567 повідомляв Мінагрополітики, що орендує робочі площі в будинку об'єднання «УкрНДІагропроект» та сплачує орендну плату і відшкодування витрат орендодавця з утримання орендованого майна та комунальних послуг і просив вирішити питання про передачу з балансу об'єднання «УкрНДІагропроект» на баланс НДІ «Укראгропромпродуктивність» другого поверху та підсобних приміщень, які є державною частиною власності та становлять 15,1 відс. загальної площі будинку.

На звернення Мінагрополітики від 09.12.2009 № 37-11-3-7/22826 до Фонду державного майна України щодо передання частини приміщення отримано відповідь, в якій зазначено, що передання частини нежитлових приміщень державної власності може розглядатись після виділення цих приміщень, оформлення на них правовстановлюючих документів і відповідної технічної документації.

Довідково. Листами від 04.10.2011 № 126/01-783, від 09.12.2013 № 126/01-777, від 20.12.2013 № 126/01-801, від 01.04.2014 № 126/01-148, від 30.12.2014 № 126/01-651, від 15.06.2016 № 126/01-191, від 20.09.2016 № 126/01-272 НДІ «Укראгропромпродуктивність» неодноразово звертався до Мінагрополітики з проханням вирішити питання з визначення в натурі державної частки площ та передання їх з балансу об'єднання «УкрНДІагропроект» на баланс НДІ «Укראгропромпродуктивність».

На час проведення аудиту питання з визначення в натурі державної частки майна у майні об'єднання «УкрНДІагропроект» та передання її на баланс НДІ «Укראгропромпродуктивність» не вирішено та потребує

негайного прийняття відповідних управлінських рішень з боку Мінагрополітики, на що Рахункова палата неодноразово звертала увагу.

Таким чином, управлінські рішення Мінагрополітики щодо розпорядження державним майном, а саме майном балансоутримувача УкрНДІагропроект, призвели до щорічного додаткового навантаження на державний бюджет у сумі 0,8 млн гривень. При цьому ці витрати мають тенденцію до зростання.

Крім того, на підставі наказу Мінагрополітики від 25.01.2007 № 41 НДІ «Украгропромпродуктивність» визначено правонаступником майнових прав та обов'язків державної науково-технічної установи Науково-інженерний центр «Томаполхарчопак», шляхом передання на баланс Інституту майнових прав та обов'язків.

На підставі акта приймання-передачі майна, прав та обов'язків від 10.08.2007 з балансу НІЦ «Томаполхарчопак» на баланс НДІ «Украгропромпродуктивність», зокрема, передано частину будівлі по вул. Фрунзе, 40, м. Київ розміром 350 кв. м та інше майно.

Вказані приміщення не придатні для використання і потребують ремонту. Згідно з бюджетним запитом вартість капітального ремонту становить 4,4 млн гривень. На 2016–2018 роки кошти на проведення ремонту Мінагрополітики не виділялись. При цьому НДІ «Украгропромпродуктивність» за 2016–2017 роки I півріччя 2018 року сплачено орендної плати (1 654,0 тис. грн), яка дорівнює майже третині вартості ремонту приміщень. Отже, через неефективність управлінських рішень Мінагрополітики та НДІ «Украгропромпродуктивність» кошти, виділені на оренду приміщень (пл. Солом'янська, 2), використовуються неекономно.

IV) З підписанням Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським співтовариством з атомної енергії і її членами, з іншої сторони, та вступом до СОТ Україна взяла на себе ряд зобов'язань, кінцевою метою виконання яких є:

- усунення технічних бар'єрів у торгівлі;
- визнання результатів оцінки відповідності між Україною та ЄС (укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА) з метою вільного переміщення продукції сільгоспмашинобудування);
- модернізація технічного забезпечення АПК України, імпортозаміщення та зростання експорту машин вітчизняного виробництва;
- спрощення доступу вітчизняної продукції сільгоспмашинобудування на європейські ринки та зняття навантаження з вітчизняних виробників і споживачів щодо підтвердження відповідності продукції вимогам ЄС.

Важливою невід'ємною частиною реалізації європейських процедур допуску сільськогосподарської техніки на ринок є проведення оцінки відповідності (випробувань) згідно з методами, установленними технічними регламентами і нормативними документами, які відповідають європейським нормам і правилам. Для цього потрібні також відповідні технічні засоби вимірювання та випробувальне обладнання.

Випробувальний центр УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого має значний досвід випробувань сільськогосподарської та лісогосподарської техніки, відповідний фаховий і методичний потенціал, матеріально-технічну базу, але випробувальне обладнання та засоби вимірювальної техніки задовольняють сучасні вимоги тільки частково. Тому необхідна суттєва модернізація і оновлення технічної бази для проведення випробувань сільськогосподарської техніки відповідно до європейських норм. Загальна вартість модернізації становить 40 891 тис. гривень.

V) Аудитом встановлено, що з недотриманням вимог статті 182 Цивільного кодексу України, статті 126 Земельного кодексу України УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого, Харківською філією УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого, Харківською філією ДУ «Держгрунтохорона», Харківським НДЦ не оформлено речових прав на земельні ділянки, прав власності, користування земельними ділянками відповідно до Закону № 1952 та не проведено державної реєстрації. Крім того, Харківською філією ДУ «Держгрунтохорона» не оформлено належним чином права власності на приміщення державної форми власності, які знаходяться у користуванні, зокрема не внесено до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Зокрема, УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого не оформлено обов'язкової державної реєстрації речового права на земельні ділянки, які обліковуються на території Дослідницької селищної ради за НВБ «Дослідницька» загальною площею 852,42 га. Так, УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого уклав договір з ДП «Київський інститут землеустрою» від 19.10.2015 № 2711 «Про виготовлення проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок в постійне користування для дослідних і навчальних цілей». Слід зазначити, що починаючи з 2016 року і до цього часу виготовлений проект землеустрою проходить погодження. Таким чином, у зв'язку з тривалим періодом погодження документації із землеустрою УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого не має можливості здійснити державну реєстрацію права постійного користування земельними ділянками згідно з чинним законодавством.

У порушення пункту 1 статті 3 Закону № 996 на балансі Дніпропетровської філії ДУ «Держгрунтохорона» не обліковується земельна ділянка площею 0,95 га, вартість якої за нормативно-грошовою оцінкою становить 718,96 тис. грн, що призвело до заниження на вказану суму вартості активів установи.

Разом з тим аудитом встановлено, що з недотриманням статті 13 Закону України від 11.12.2003 № 1378 «Про оцінку земель», відповідно до якої експертна грошова оцінка земельних ділянок проводиться у разі відображення вартості земельних ділянок та права користування земельними ділянками у бухгалтерському обліку відповідно до законодавства України, в Південно-Українській філії УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого та Херсонській філії ДУ «Держгрунтохорона» експертна грошова оцінка земельних ділянок не проводилась. У бухгалтерському обліку Південно-Української філії УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого обліковується сім земельних ділянок загальною

площею 51,8 га за нормативно-грошовою оцінкою 2008, 2009 та 2010 років – 15 984,9 тис. грн, Херсонської філії ДУ «Держгрунтохорона» – земельна ділянка площею 8284 кв. м за нормативно-грошовою оцінкою 1998 року – 1 769,0 тис. гривень.

Крім того, з недотриманням вимог статей 4 та 5 Закону № 1952 Південно-Українською філією УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого використовується та обліковується на балансі три будівлі площею 108,7 кв. м без проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.

Отже, неоформлення окремими науковими установами речових прав на земельні ділянки, прав власності, користування земельними ділянками, на приміщення державної форми власності, які знаходяться у користуванні, та невнесення їх до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно створюють ризики втрати державного майна.

3.1.3. Рекомендації

Мінагрополітики вжити заходів щодо:

- 1) підготовки наукових кадрів;
- 2) проведення обов'язкової державної атестації наукових установ з метою визначення стану забезпечення науковими і науково-технічними кадрами; матеріально-технічної бази; якості наукової і науково-технічної діяльності; надання оцінки ефективності наукової і науково-технічної діяльності відповідно до завдань наукової установи;
- 3) посилення контролю за ефективністю використання, зберігання та обліком закріпленого за науковими установами майна;
- 4) оформлення науковими установами речових прав на земельні ділянки, прав власності, користування земельними ділянками, на приміщення державної форми власності, які знаходяться у користуванні, та внесення відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Член Рахункової палати

В. П. Богун

Інформація щодо виявлених порушень за результатами здійснених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) контрольними групами територіальних управлінь Рахункової палати в рамках проведеного аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих Міністерством аграрної політики та продовольства України на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу (період аудиту 2016–2017 роки та І півріччя 2018 року)

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушення, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення	Назва документа, який порушено
1. Недотримання вимог законодавства при плануванні та затвердженні видатків державного бюджету				
Територіальне управління Рахункової палати по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях (у м. Києві)				
2016–2018	Чернігівський науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу	75,9	Чернігівагропродуктивність затверджено видатки на оплату комунальних послуг в загальній сумі 75,9 тис. грн без встановлених головним розпорядником (Мінагрополітики) лімітів споживання	пункт 43 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228
		36,9	Чернігівагропродуктивність не здійснено детальних розрахунків та обґрунтувань до змін, що вносилися до кошторису, плану асигнувань загального фонду та до плану використання бюджетних коштів установи, на загальну суму 36,9 тис. гривень	пункт 47 Порядку № 228
	Чернігівська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»	804,9	Чернігівській філії ДУ «Держґрунтохорона» затверджено за спеціальним фондом на 804,9 тис. грн менше за надходження, що передують плановому періоду (2015, 2016, 2017 роки), та їх фактичне виконання за останній звітний рік (2014, 2015, 2016 роки)	пункт 17 Порядку № 228
Разом		917,7	X	X

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушення, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення	Назва документа, який порушено
Територіальне управління Рахункової палати по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків)				
2016–2018	Харківська філія Державної наукової установи «Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого»	2077,3	Харківською філією УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого не склалися проекти кошторисів на 2016–2018 роки та не здійснювались розрахунки надходжень до спеціального фонду на суму 2077,3 тис. гривень	пункти 14, 17 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228
		768,7	Харківською філією УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого не приведено фонд оплати праці у штатних розписах у відповідність із показниками видатків кошторисів (перевищення становить 768,7 тис. гривень)	пункт 28 Порядку № 228
	Харківський науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу	1122,9	Центром «Харківагропродуктивність» не склалися проекти кошторисів на 2016–2018 роки та не здійснювались розрахунки надходжень до спеціального фонду на суму 1122,9 тис. гривень	пункти 14, 17 Порядку № 228
		206,5	Центром «Харківагропродуктивність» не приведено фонд оплати праці у штатних розписах у відповідність із показниками видатків кошторисів (перевищення становить 206,5 тис. гривень)	пункт 28 Порядку № 228
Разом		4175,4	X	X

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушення, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення	Назва документа, який порушено
Територіальне управління Рахункової палати по Львівській, Волинській, Рівненській, Тернопільській, Івано-Франківській та Закарпатській областях (у м. Львів)				
2016		91,8	Львівською філією УкрНДІПВТ ім. Л.Погорілого не внесено зміни до кошторису за спеціальним фондом. При цьому загальний обсяг фактичних надходжень разом із обсягом залишків на початок року є більшим від уточнених бюджетних призначень у 2016 році – на 91,8 тис грн та у 2017 році – на 139,8 тис гривень	пункт 49 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228
2017	Львівська філія ДНУ «Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого»	139,8		
Разом		231,6	X	X
Територіальне управління Рахункової палати по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця)				
2016–2018	Лісостеповий зональний науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу	496,3	У НДЦ «Лісостепагропромпродуктивність» відсутні обґрунтовані та деталізовані розрахунки до проектів кошторисів, показників кошторисів та змін до них в загальній сумі 496,3 тис. гривень	пункт 22 Порядку № 228
Разом		496,3	X	X
Територіальне управління Рахункової палати по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях (у м. Одеса)				
2017–2018	Південно-Українська філія ДНУ «Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого»	15,5	Південно-Українській філії УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого затверджені видатки на оплату комунальних послуг без підтвердження розрахунками та економічними обґрунтуваннями у сумі 15,5 тис. гривень	пункт 22 Порядку № 228

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушення, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення	Назва документа, який порушено
2018		470,4	Південно-Українській філії УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого затверджені планові надходження на 2018 рік за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю, занижені порівняно із фактичними надходженнями за минулий рік у сумі 470,4 тис. гривень	пункт 17 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228
2016–2018	Херсонський науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу	9,4	Херсонським НДЦ продуктивності АПК у розрахунках до проектів кошторисів на 2016–2018 роки не деталізовано видатки на відрядження в розрізі оплати добових, кількості осіб, витрат на проїзд, оплати проживання у сумі 9,4 тис. гривень	пункт 22 Порядку № 228
2017–2018		5,0	Херсонському НДЦ продуктивності АПК затверджені видатки на оплату комунальних послуг без підтвердження розрахунками та економічними обґрунтуваннями у сумі 5,0 тис. гривень	пункт 22 Порядку № 228
2016–2018	Херсонська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»	75,8	Херсонською філією ДУ «Держґрунтохорона» в розрахунках до проектів кошторисів на 2016–2018 роки не деталізовано видатки на відрядження в розрізі оплати добових, кількості осіб, витрат на проїзд, оплати проживання у сумі 75,8 тис. гривень	пункт 22 Порядку № 228
2018		194,0	Херсонській філії ДУ «Держґрунтохорона» затверджені видатки на оплату комунальних послуг без підтвердження розрахунками та економічними обґрунтуваннями у сумі 194,0 тис. гривень	пункт 22 Порядку № 228

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушення, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення	Назва документа, який порушено
2018		377,5	Херсонській філії ДУ «Держгрунтохорона» затверджені планові надходження на 2018 рік за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю менше за надходження, що передують плановому періоду (2017 рік), та їх фактичного виконання за останній звітний рік (2016 рік)	пункт 17 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228
Разом		1147,6	X	X
Всього	Не дотримано вимог законодавства при плануванні	6968,6	X	X

2. Недотримання вимог законодавства при використанні бюджетних коштів

Територіальне управління Рахункової палати по Дніпропетровській та Запорізькій областях (у м. Дніпро)

2016	Степовий зональний науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу	16,0	Центром «Степагропромпродуктивність» не відображена наявна дебіторська заборгованість станом на 01.01.2017 у сумі 16,0 тис. грн, яка утворилась у зв'язку з незабезпеченням розрахунків за виконані науково-дослідні роботи за господарськими договорами 2016 року	Закон України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та пункт 3 розділу III Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44 (у редакції, що діяла до 31.03.2017).
------	--	------	--	---

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушення, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення	Назва документа, який порушено
2016–2017 роки, I півріччя 2018 року	Дніпропетровська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»	5,6	Дніпропетровською філією ДУ «Держґрунтохорона» за рахунок коштів загального та спеціального фонду здійснено оплату додаткової відпустки із збереженням заробітної плати водію, який є ліквідатором аварії на Чорнобильській АЕС, на загальну суму 5,6 тис. грн, оскільки для відшкодування вказаних коштів установою заявка до відповідного органу соціального захисту населення не подавалась	підпункт 9 пункту 4 Порядку використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2005 № 936.
2017		20,3	Дніпропетровською філією ДУ «Держґрунтохорона» завищено вартість виконаних робіт, чим допущено викривлення фінансової звітності за 2017 рік на 20,3 тис. гривень	Порядок застосування Плану рахунків в бухгалтерському обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 29.12.2015 № 1219, зареєстрований в Мінюсті 16.01.2019 за № 85/28215. Закон України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».
Разом		41,9	X	X
Територіальне управління Рахункової палати по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків)				
2016–2017 роки, I півріччя 2018 року	Харківська філія Державної наукової установи «Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого»	72,6	Харківською філією УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого виплачена надбавка за складність, напруженість у роботі за відсутності рішення органу вищого рівня про встановлення цієї надбавки у сумі 72,6 тис. грн (2016 рік – 20,2 тис. грн, 2017 рік – 29,9 тис. грн, I півріччя 2018 року – 22,5 тис. гривень)	абзац другий підпункту «в», пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери».

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушення, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення	Назва документа, який порушено
2017 рік, I півріччя 2018 року		21,7	Харківською філією УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого встановлена та виплачена доплата за виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника за вакантною посадою у сумі 21,7 тис грн (2017 рік – 19,9 тис. грн, I півріччя 2018 року – 1,8 тис. гривень)	стаття 105 Кодексу законів про працю України, затвердженого Законом України від 10.12.1971 № 322, Колективний договір між адміністрацією та трудовим колективом Харківської філії – УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого на 2016–2019 роки.
2017 рік, I півріччя 2018 року		526,3	Харківською філією УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого при обліку витрат на надання послуг допущено їх завищення у сумі 526,3 тис. грн (2017 рік – 304,8 тис. грн, I півріччя 2018 року – 221,5 тис. грн), як наслідок, фінансова звітність є викривленою та не відображає правдивої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства	Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 29.12.2015 № 1219, зареєстрованим у Мін'юсті 16.01.2019 за № 85/28215; Закон України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».
2017 рік, I півріччя 2018 року	Харківська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»	1407,6	Харківською філією ДУ «Держґрунтохорона» при обліку витрат на надання послуг допущено їх завищення у сумі 1407,6 тис грн (2017 рік – 1133,9 тис. грн, I півріччя 2018 року – 273,7 тис. грн), як наслідок, фінансова звітність є викривленою та не відображає правдивої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства)	Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 29.12.2015 № 121, зареєстрованим в Мін'юсті 16.01.2019 за № 85/28215. Закон України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушення, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення	Назва документа, який порушено
2017		2,1	Харківською філією ДУ «Держгрунтохорона» виплачена матеріальна допомога на оздоровлення фахівцю I категорії в сумі 2,1 тис грн без надання йому щорічної основної відпустки. Під час аудиту виплачена сума матеріальної допомоги внесена на рахунок філії	пункт 7.1 Колективного договору між адміністрацією і радою трудового колективу ДУ «Держгрунтохорона».
2016–2017 роки, I півріччя 2018 року	Харківський науково-дослідний центр продуктивності агропромислового комплексу	32,6	Центром «Харківагропродуктивність» головному бухгалтеру незаконно встановлена та виплачена доплата за розширення зони обслуговування за відсутності в штаті посад бухгалтерів у сумі 32,6 тис грн (2016 рік – 8,5 тис. грн, 2017 рік – 15,1 тис. грн, I півріччі 2018 року – 9,0 тис. гривень)	підпункт 3 пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери».
2017		15,4	Центром «Харківагропродуктивність» при обліку витрат на надання послуг допущено їх завищення у сумі 15,4 тис грн, як наслідок, фінансова звітність є викривленою та не відображає правдивої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства	Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 29.12.2015 № 1219, зареєстрованим в Мін'юсті 16.01.2019 за № 85/28215. Закон України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».
Разом		2078,3	X	X

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушення, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення	Назва документа, який порушено
Територіальне управління Рахункової палати по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях (у м. Одеса)				
2016–2017 роки, I півріччя 2018 року	Південно-Українська філія ДНУ «Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого»	8,6	Південно-Українською філією УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого не вживались заходи щодо погашення дебіторської заборгованості за доходами за надані комунальні послуги населенню відомчого гуртожитку, яка обліковувалась у звітності станом на 01.01.2016 у сумі 61,0 тис. грн, на 01.01.2017 – 89,0 тис. грн, на 01.01.2018 – 81,0 тис. грн, на 01.07.2018 – 94,8 тис. грн, унаслідок чого недоотримано доходів спеціального фонду в зазначених обсягах. Плани заходів щодо зменшення обсягу дебіторської заборгованості не розроблялись та не велось належної претензійної роботи щодо своєчасної оплати наданих послуг у рамках договорів та пені за розрахунками, 8,6 тис. грн за неналежне виконання зобов'язань мешканцями гуртожитку	пункт 14 Заходів щодо ефективного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 710.
Разом		8,6		
Всього	Використано бюджетних коштів з недотриманням вимог законодавства	2128,8	X	X

Рік	Найменування об'єкта аудиту	Сума порушення, тис. грн	Виявлені в ході аудиту порушення	Назва документа, який порушено
3. Непродуктивне використання бюджетних коштів				
Територіальне управління Рахункової палати по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків)				
2017	Харківська філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»	611,7	Харківською філією ДУ «Держґрунтохорона» здійснено непродуктивних видатків у загальній сумі 611,7 тис. грн, з них 575,8 тис. грн – за рішенням суду сплачено вартість постачання тепла за його відсутності внаслідок демонтажу системи опалення, та судового збору – 35,9 тис. гривень.	
Разом		611,7	X	X
Всього	Використано непродуктивно	611,7	X	X

Інформація щодо забезпеченості науковими кадрами державних наукових установ – ДУ «Держґрунтоохорона», УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого, НДІ «Украгпромпродуктивність», ДНУ «УкрНДспиртбіопрод» у 2013–2017 роках

Показники	Станом на				
	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018
Штатна чисельність працівників, шт. од.	2341,5	2234	1620	1344	1344
Фактична чисельність працівників, чол.	2192	2108	1371	1287	1286
Кількість наукових кадрів, всього	552	506	345	300	295
у тому числі:					
- кандидатів наук	57	53	44	49	48
- докторів наук	12	10	10	11	11
Академіків	1	1	1	1	1
Членів-кореспондентів	6	6	5	5	5
<i>ДУ «Інститут охорони ґрунтів України»</i>					
Штатна чисельність працівників, шт. од.	1356	1314	931	765	765
Фактична чисельність працівників, чол.	1295	1279	769	765	765
Кількість наукових кадрів, всього	19	20	15	21	20
у тому числі:					
- кандидатів наук	19	20	15	20	19
- докторів наук	–	–	–	1	1
Академіків	–	–	–	–	–
Членів-кореспондентів	1	1	1	1	1
<i>УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого</i>					
Штатна чисельність працівників, шт. од.	495	444,5	357	325	325
Фактична чисельність працівників, чол.	490	438	325	320	322
Кількість наукових кадрів, всього	201	166	120	115	112
у тому числі:					
- кандидатів наук	15	13	13	13	13
- докторів наук	9	7	7	6	6
Академіків	–	–	–	–	–
Членів-кореспондентів	2	2	1	1	1
<i>УкрНДІагпромпродуктивність</i>					
Штатна чисельність працівників, шт. од.	407,5	407,5	264,0	186,0	186,0
Фактична чисельність працівників, чол.	344	346	238	169	168
Кількість наукових кадрів, всього	300	298	189	145	145
у тому числі:					
- кандидатів наук	14	13	10	11	11
- докторів наук	3	3	3	3	3
Академіків	–	–	–	–	–
Членів-кореспондентів	–	–	–	–	–
<i>УкрНДІспиртбіопрод</i>					
Штатна чисельність працівників, шт. од.	83	68	68	68	68
Фактична чисельність працівників, чол.	63	45	39	33	31
Кількість наукових кадрів, всього	32	22	21	19	18
у тому числі:					
- кандидатів наук	9	7	6	5	5
- докторів наук	–	–	–	1	1
Академіків	1	1	1	1	1
Членів-кореспондентів	3	3	3	3	3